

«SLOVENE» velja
za pošti na vsi strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . 180—
za pol leta 90—
za četrt leta 45—
za en mesec 15—
Članstvo celoletno K 240—
Sobotna izdaja: —
za celo leto K 30—
za inozemstvo 35—

SLOVENE

Inserati:
Enostopna poltversta (30 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat . . . po K 6—
poslana itd. . . po K 9—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 30.000 K 15.
Izjava vsak dan izvešeni po-
sredilek in dan po prazniku,
ob 5. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; neizbrana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, opravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 28.511, bozn.-horo. 7583.

Mladi.

S tem, da je Slovenska Ljudska Stranka, kot nosilca liste za mesto Ljubljana postavila bivšega poverjenika za socialno politiko, dr. Gosarja, je dokazala, kako se njen kulturni in socialni program, ki sloni na nerazrušnih temeljih krščanskega naziranja, čedalje bolj razvija v skladu z vedno na novo nastopajočimi in menjajočimi se socialnimi potrebami človeštva. Le katoliško svetovno naziranje daje tako širokost pogleda, tako svobodo umevanja in globoki čut za blagor in gorje sodobnega človeka.

Dr. Gosar je tipični predstavitelj tiste katoliške akademične mladine, ki je vzrasla iz šole dr. Krekove zadnje petletje pred njegovo smrtjo. Moremo ga torej šteti med svoje najnovejše. Glavna karakteristika te struje obstoja v tem, da v širokem okviru krščanstva, kakor ga uči Cerkev, katere pogloblja in vedno više razvija njegovo umevanje v človeških središčih, — skuša predvsem reševati največje praktično vprašanje trpečega sveta: socialno.

Gotovo je, da v pravični in vsekar tudi dovoljno radikalni rešitvi tega vprašanja leži ključ za srečni razvoj naše države v bodočnosti. Vse težave, v katerih se naša država v sedanjem momentu nahaja, izvirajo v prvi vrsti iz tega, ker njeni državniki živijo miselno še v časih, ko ni bilo moderne Evrope. Zato bo vsako fabriciranje ustave na podlagi socialno-pravnih nazorov preteklega časa zidanje na pesek. Zato potrebuje naša bodoča konstituenta ljudi in strank, ki bodo prinesli vanjo resnično demokratičnega duha, ne samo fraz o pravičnosti in ljubezni, temveč tudi konkretnih misli in socialno-političnih predlogov, kateri morejo dobiti zakonito moč. In med take praktične socialne politike spada v prvi vrsti naš kandidat za Ljubljano.

Socialno-politični program, katerega je razvijal na shodu zaupnikov SLS dr. Gosar, ni samo najdalekosežnejši izmed vseh, katere smo dosedaj čuli, ampak tudi praktično najizvedljivejši. Opozarjamo samo na zahtevo po maksimalni premoženjski meji, ki radikalno omeji razbrzdano svobodo v nakopičenju bogastva v škodo družbe, na zahtevo po posebnem zemljiškem pravu, vsled katerega bo zemlja prenehala biti predmet brezvestne spekulacije in na zahtevo, da naj imajo pravico podružabljenja obče koristnih podjetij samoupravne enote in občine, s čimer

je zajamčena preskrba najširših slojev ljudstva z važnimi življenjskimi potrebščinami in se onemogoči spekulacija in izkoriščanje potom posameznih kapitalistov. Glavno pa je, da program Slovenske Ljudske Stranke tirja, da se v ustavi naše države izrecno ugotovi splošna dolžnost vseh državljanov, da delajo.

Katoliška generacija, ki je med svetovno vojno dorasla in zdaj stopa s svojimi najboljšimi predstavitelji v javno življenje, nam dokazuje životvorno moč naše ideje, je verni odsvit tiste luči, ki jo je prvi med nami priznal umirajoči velikan katoliške misli, dr. Mahnič. Njena ljubezen do trpečega ljudstva, njen strogi čut za socialno pravičnost, njen sveti srd zoper vse izkoriščevalce človeške bede, izvira iz globin krščanskega religioznega naziranja. S tem pa, da ona vsled tega stavlja duhovne dobrine nad stvarne, da ji je socialni prepoved človeštva le predpogoj k splošnemu duševnemu preporodu človeških src v smislu evangelija, je dano jamstvo, da se bomo znali varovati duha materializma, ki označuje socialno demokracijo, še bolj pa komunizma, ki je najdoslednejši izraz stremeljenja, postaviti na mesto Boga človeka človeka-boga, radikalno uničiti v človeštvu vsako idejo in potrebo nadnaravnega.

Za to generacijo stoji že druga. Veliko jih je; veselje nas prešinja, kadar vidimo zbrane naše se mlajše. Nadaljevala bo delo te, ki je zdaj stopila v politično areno in morebiti prinesla še nekaj, kar izpolnjuje to, kar se zdaj dela: idejo religioznega poglobljenja, mističnega preporoda duš. S socialnimi delavci bodo šli vzporedno reformatorji notranjega življenja.

Tako nikdar ne ugaša svet, ki v temi svetli.

Brez sidra.

Z uporno in prešerno viharajočo zastavo in mogočno razpetimi jadrji je tekom svetovne vojne in po njej splavala ladja marksističnega socializma po visokem morju splošnega razočaranja, nezadovoljstva in zburjenih ljudskih strasti, ki se je zlivalo od vzhoda do zahoda, od severa do juga. Mnogim se je zdela ta ladja kot Noetova barka, ki edina nosi življenje nad splošnim poginom. Mnogi in prenamagali so hoteli nanjo, drugi so se brez ugovora prepustili njenim vetrovom. Zlasti pa v premaganih deželah: v Rusiji, Avstriji, na

Ogrskem, kjer je prešla tudi državna oblast v roke toliko obetajoče rdeče internacionale.

Toda kakor je bila socialistična ladja pri kraju videti močna in varna, tako se je izkazalo takoj, čim je prišla na svobodno morje neomejene oblasti, kjer je ni nihče oviral, pa ji tudi nihče ni kazal pravca, tako da je bila odvisna zgolj od sposobnosti in zmožnosti svojih krmarjev — da ni zgrajena dobro, da njeni krmarji niso nikakoli izkušeni pomorščaki, ampak deloma sivi teoretiki, deloma pa pustolovci. Ladja je postala plen slepih poizkusov in viharjev. In tedaj so se zavedli vsi, ki so šli prostovoljno ali prisiljeni s to ladjo, da manjka na nji kompas in sidra. Potnike je postalo groza, spoznali so, da so svojo usodo izročili ladji, ki je brezpogojno izročena pogubi. Tla so ji začela goreti pod nogami in komaj so čakali ali še čakajo prve prilike, da se izkrcajo. Na Ogrskem so brezvestne krmarje zgrabili za vrat in jih prisilili, da so pristali ob prvi obali, v Avstriji so počakali na volitve, v Rusiji se upirajo in pričakujejo rešitve od koderkoli.

Brez kompasa in brez sidra — brez Boga in njegovih zapovedi! Tako so odjadrali socialistični in komunistični oblastniki bodočnosti nasproti, zagotavljajoč, da dovedejo človeštvo po najkrajši poti v rajsko deželo Socialijo. Kam so prijadrali, smo videli in še vidimo, kjer so imeli ali še imajo oblast v rokah. Smrt in razdejaje kačeta njih pot. Tako tam, kjer so dobili oblast v roke.

Toda tudi tam, kjer rdeči socializem nima premoči, pač pa veliko moč in zato vpliv na notranje življenje države, se širi strupena mrzla sapa, ki odganja iz src vso zadovoljnost, vse zaupanje, vse veselje do dela in žrtev, vso ljubezen, ki veže posameznike med seboj in s celoto. Kako naj bo tudi drugače tam, kjer se kuba sovraštvo proti Bogu in veri, kjer se razkristjanjuje zakon in šola, kjer se trga država od božje oblasti na zemlji — od Cerkve? Kako bi v takem ozračju mogla uspevati sreča, blagostanje in zadovoljnost? Le pogledimo v Češkoslovaško republiko, kjer so do zadnjega dajali pravce notranji državni politiki socialisti. Na zunaj se sicer kaže kot urejena država, toda v njenem drobstvu razsaja požar kulturnega, nacionalnega in razrednega nezadovoljstva in sovraštva. Ali se bo ta požar polagoma povznil in zadušil sam v sebi ali pa bo enkrat planil na

dan in preobrazil lice češkoslovaški državi, kdo ve?

Češki zgled pa nas spominja še nečesa drugega. Tega namreč, da niso samo marksisti tisti, ki hočejo vladati svet brez Boga in brez vere, ampak da je tudi med meščanskimi strankami takih, ki to hočejo. To so razne svobodniške stranke, ki so nekoč jadrale pod praporom liberalizma in naprednosti, sedaj si pa nadevlejo zvoneča demokratska imena. Te stranke so po svojih gospodarskih načelih marksističnemu socializmu popolnoma tuje, zato so pa tem tesneje zvezane z njim po svojem svobodnjaškem kulturnem programu. Da tudi te stranke nasproti veri niso manj napadalne nego marksisti, nam kaže zgodovina notranje politike Francije, Nemčije, Italije in bivše Avstro-Ogrske. Kakor hitro so kje take stranke prišle na krmilo, so vselej začele preganjati Cerkev in zatirati njene ustanove, s tem pa tudi rušiti temelje javne blaginje in države same. Vselej in povsodi so liberalne vlade puščale za seboj razdejano gospodarstvo, korupcijo v upravi in vsem javnem življenju in skrajno nezadovoljnost v masah. Vse to smo še le nedavno doživeli v naši komaj ustanovljeni državi, ko so nam vladali demokrati in njihovi socialistični oprede.

Ni sreče, razen iz nebes in ni blaginje brez blagoslova od zgoraj. To velja za posamezno človeško življenje, a nič manj za posamezne države kakor tudi za celokupno človeško družbo. Kdor tega ne verjame ob sebi, naj se da prepričati po izkušnji in zgodovini. Boj se Boga, moli in delaj, ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe — to so zapovedi, ki morajo biti predvsem zapisane v srcu državljanov in politikov, ako hočejo voditi državno ladjo v vseh viharjih srečno in varno. Doklerkoli bodo vladali Jugoslavijski možje, ki se zanašajo samo na silo in na igranje koristi posameznih razredov in plemen nasproti drugim delom, možje, ki oznanjajo boj Cerkvi in njenim verskim načelom, ki so ali odkriti sovražniki vere ali pa jim je vera samo kos narodne tradicije — toliko časa bomo zaman gradili naš jugoslovanski Skader. Vse se nam bo sproti rušilo pod rokami, kakor se nam ruši sedaj.

Na to naj misli vsak, kdor resnično dobro hoče naši domovini, ko pride dan volitev. Pazimo, da naša bodoča konstituenta po svoji sestavi in svojih krmarjih ne bo ladja brez kompasa in sidra. Volimo krščanske!

LISTEK.

Ko je oče umrl.

Napisal Karl Schönherr. — Poslovenil Silvester Škerl.

Včeraj sem bil po dolgem času zopet na očetovem grobu. Niti praha njegovega ni več. Spomin nanj je pa živ in čvrst.

Ko je umrl oče, sem bil še majhen, zdi se mi celo, da sem bil najmanjši izmed peterih otrok; toda natančno se ne spominjam; vse je cvetelo in zelenelo in solnce je sijalo. Tik pred našim oknom je stala stara, skušana jablan; z vejami se je oprijemala zidu; cvetoča vejica se je stezala dolga in snežnobela skozi okno; ako je hotel kdo zapreti okno, jo je moral odmakniti.

V sobi je ležal oče mrtev. Soba je imela bledezelene tapete, to se še dobro spominjam. V desnem kotu, kjer je stala peč, je bil odtrgan od zida velik kos tapete. Še pred tremi tedni so imeli priti delavci, da to popravijo, a ni jih bilo. Kako sta se jezila oče in mati vsled tega. In sedaj je bilo tudi tako prav. Nihče se ni jezil zaradi odtrgane bledezelene tapete.

Nad očetovo pisalno mizo je visel na steni okrogel cilj s črnimi obroči in ravno

na sredi je ležal en sam strel. Imenovali so ga deviški strel.

Da, najboljši strelce in lovec v okraju je bil moj oče, pa je moral sedeti dan za dnem v zaduhli šolski sobi; bil je namreč učitelj.

V naši sobi je stal tudi starinski, obarbljen pianoforte, ogromen klavir posebne vrste. Vsaj meni se je zdelo, ki sem bil majhen ko škrt, da nima ne konca ne kraja. Včasih, pod večer, je sviral oče na tem instrumentu in mi smo poslušali pred durmi. Kadar je sviral oče, ni smel nihče biti v sobi.

Če smo postali zunaj preglasni — in to se je vselej zgodilo, — se je prelomila pesem v sobi pri najlepšem akordu in stola je hudo zaškripala. Tedaj je bil za nas zadnji čas, da izginemo. Iz daljave, na varnem, smo poslušali s prijetnim strahom, kako je zmerjal oče v temni veži.

In sedaj je bil ta klavir črno drapiran. Oče je ležal na njem. Mati in otroci so jokali v sosednji sobi.

Jaz, ki sem bil zelo majhen, sem se povzpela kvišku, kolikor sem mogel. Komaj, da sem se mogel dotakniti očetovih nog. Vščipnil sem ga v palec. Še se ne gane, a gotovo že čuti; premaguje se.

Le počakaj, oče! Te bom že zbudil! In sem ščipal huje in huje; a on ni niti trenil z obrazom; premagoval se je. Čutim, kako so zvrtili moji prsti luknjo skozi tenko nogavico — on me pa vedno gleda mir-

no in trdno; eno oko se skoro roga izpod polodprte veke.

Tedaj me je namah zgrabila groza pred očeti; prestrašen sem zbežal iz sobe k materi in k bratom; planil sem materi v naročje in sem zastokal:

»Kaj, mati? Sedaj smo pa obvdoveli!»

Bog ve, kje sem pobral jaz, mali porodnež, to besedico, ki sem jo ob tej priliki znil. Mati se je pa morala za hip kljub vsej žalosti nasmehniti. Mnogo sem si domišljeval tedaj vsled tega: pozneje ko sem v svoji lahkomišljenosti izsilil dobri materi marsikatero solzo, sem se pa pogosto tolažil:

»Sem pa vendarle naredil, da se je mati, ko je bila silno žalostna, nasmehnila za hip.»

Ko so pokopali očeta, je bil velik dan. Vse polno ljudi je prišlo v hišo in vsi so bili silno prijazni in ljubeznivi z nami. Mnogi so rekli:

»Ubogi otroci!»

Meni se pa takrat ni zdelo tako hudo. Vsi so govorili kako da je škoda za očeta.

Za krsto je korakalo nebroj ljudi; šolski otroci s črno zastavico, nato gruča usmiljenih sester, potem učitelji iz bližnjih krajev, gotovo jih je bilo cel tucat, če ne več; nato vrsta strelcev v lodenskih jopah z zelenimi našitki. Prišli so od vseh strani, nekateri celo čez Brenner; kajti strelci so zvesti bralje. In godba je svirala. Še dobro

mi je v spominu, »bombardon« je tako smešno godinjal. Lepo je bilo, lepo. Ko sem stopal za krsto, sem venomer mislil:

»Ah! Ko bi mogel oče vse to doživeti!»

Na krsti je ležala očetova puška in njegov klobuk s peresom. Svetla puškina cev se je bliščala v solcu in od peresa na klobuku nisem mogel odvrtiti svojega pogleda. Še danes vidim tisto pero, kako je trčalo v vetru in kazalo najlepše barve.

Tudi to se še spominjam, kako so spuščili krsto na dveh debelih konopcih v luknjo. Trije možje z lopatami so stali že na mestu. Kako se jim je mudilo zagrebsti očeta! Kot bi se bali, da bi jim utegnili ubežati! Vsakor, ko je padel kos zemlje ali celo kamen na leseno krsto, je mati naglas zajokala.

Po zadušnici je naznanil cerkovnik materi, da želijo gospod dekan, da pride z nami, otroci, v župnišče.

To tudi še vem, ko da bi se bilo zgodilo danes, kako smo stali v vrsti pred gospodom dekanom. Ravno pri zajtrku je sedel. Miza je bila pokrita s snežnobelim prtom. Na njej je stala lepa, okrogla, temno pobarvana posoda za kavo; in mnogo, mnogo belega kruha zraven. Rumeno maslo, ki se je videlo tako čudno na modrem krožniku, in ki je tako vabilo, tudi svoj živ dan ne pozabimo; take stvari sem si kot otrok prav dobro ogledal!

Gospod dekan je bil krasne postave.

Evakuacija Koroške.

Velikovec, 26. oktobra. (Izvirno.) Povodom odhoda jugoslovanskega trupa bi bilo danes na glavnem trgu prišlo skoro do večjega incidenta. Znani nemški hujšak Josip Wernigg je psoval naše vojaštvo in ga zasmehoval, nakar je neki vojak potegnil sabljo. Naše orožništvo je odvedlo Wernigga in tako zabranilo, da ni prišlo do krvoprelitja. Ker nemška fakinaža v Velikovcu nezaslišano insultira naše uradništvo, ki je nasproti njej brez moči, ker se mora strogo ravnati po navodilih avstrijskega sveta, in ker tudi grožnje nasproti našim ljudem od strani Nemcev ne ponehava, marveč dobivajo resnejšo obliko, je posl. Smodej vložil danes na distriktni svet daljšo vlogo, v kateri zahteva od distriktnega sveta, da štiti naše prebivalstvo in varuje ugled kraljevine SHS. Medzavezniška plebiscitna komisija je naše vojaštvo, ki je prišlo, da štiti naše prebivalstvo, odklonila in zahtevala njegov povratek. vsled česar je tedaj plebiscitna komisija odgovorna za vse posledice tega ter je njena dolžnost, da štiti slovensko prebivalstvo in štiti ugled naše države.

Velikovec, 26. oktobra. (Izvirno.) Prihodnjo nedeljo nameravajo Nemci in nemškutarji prirediti v Velikovcu veliko zmagoslavje. Tukaj je zbrano mnogo nemškutarjske fakinaže, ki dan na dan insultira Slovence, zlasti uradništvo, vsled česar se je bati večjih incidentov. Radi tega namerava velikovski distriktni svet najbrže slavnost prepovedati.

Velikovec, 26. oktobra. (Izvirno.) Železniški obrat iz Sinče vesi v Prevalje še ni vzpostavljen. Nemško uradništvo v Pliberku ni pustilo jugoslovanskih vlakov iz Meziške doline, ki bi odvažali naše uradništvo in njihovo pohištvo. Medzavezniška komisija se je s celo zadevo bavila in izjavila, da smatra protest od jugoslovanske strani za utemeljen. Nemci so celo privatno prtljago preiskavali in so najdena živila tudi konfiscirali. Danes se je odpeljal nemški zastopnik v Pliberk, da zadevo uredi.

Celovec, 26. oktobra. (Izvirno.) V nedeljo so obhajali Nemci v Celovcu velike slovesnosti radi zmage pri plebiscitu. Povabljeni so bili iz celega pasa A vsi glavni nemški voditelji. Pri tej priložnosti so napadli štiri Slovence in jih hudo pretepli. Medzavezniška komisija je nemškega zastopnika radi teh dogodkov zaslila.

Vojaška zarota v Italiji.

LDU Milan, 25. oktobra. (Švicarska prvojavna agentura.) Glede na novice o vojaški zaroti v Italiji piše »Epoca«, da ni res, da se pripravlja puč v spomin bitve pri Vittorio Veneto, marveč namerava se počakati na pogajanja glede jadranskega vprašanja in na izbruh narodne nejevolje zaradi pričakovanega popuščanja Italije. D'Annunzio bi zasedel Split, general Caviglia Lombardijo in Beneško in drug general bi dne 3. novembra v Rimu prevzel poveljstvo nad odnotnimi četami. D'Annunzio bi z letalom dospel v Rim. Giolitti je zaukazal zoper D'Annunzia uporabiti obrambne topove.

LDU Bern, 25. oktobra. (DunKU) — »Neue Zürcher Zeitung« poroča iz Milana: Kakor pišejo meščanski listi, se novicam o vojaškem puču ne pripisuje noben pomen. Očitno gre za poizkus nacionalistov, da bi red pogajanj z Jugoslavijo pritisnili na vlado.

LDU Bern, 25. oktobra. (DunKU) — »Neue Zürcher Zeitung« javlja iz Milana: V Carrari so na vojašnice vrgli bombe,

ki pa so povzročile samo stvarno škodo. Pri Genovi so na vozeči se vlak vrgli dve bombi: eksplodirali sta na lokomotivi in razbili samo nekaj šip.

Žrtve Srbije v vstajah proti Bolgarom.

LDU Beograd, 25. oktobra. Enketna komisija je predložila parlamentu naknadno poročilo o žrtvah za ljudsko vstajo proti Bolgarom leta 1917. Poročilo navaja večje število Srbov po imenih, ki so umrli v internaciji, razen tega število požganih hiš in drugih zgradb v času ljudske vstaje. V vranjskem, niškem in topliškem okrožju je bilo pobitih in po taboriščih pomrlih 8767 oseb, hiš je bilo požganih 8855, drugih poslopij pa 34.584. Največ je bilo ubitih v topliškem okrožju, in sicer 3907.

Kaj bo z avstrijskimi vojnimi ladjami?

LDU Split, 25. oktobra. (ZNU) Vojni ladije »Zrinyi« in »Radetzky«, ki se morata vsled sklepa vrhovnega sveta uničiti, se nahajata v luki Poljud pod upravo ameriške mornarice.

Ameriško vojno brodovje v Adriji?

LDU Split, 25. oktobra. (ZNU) Semkaj je došla vest iz Beograda, da bodo ameriške vojne ladje ostale v Jadranskem morju do rešitve jadranskega spora.

Mažarski katoliški shod.

LDU Budimpešta, 25. okt. (MKU) Pri današnji seji katoliške skupščine je tvoril najvažnejšo točko govor grofa Alberta Apponyja o načelih avtoritete. Grof Appony je pojasnil, da je propad dežele, kakor tudi katastrofo, ki je zadela ves svet, povzročilo pomanjkanje spoštovanja do avtoritete. Za ozdravljenje sveta je potrebna vzpostavitev avtoritete.

Amerika za Irsko.

LDU Pariz, 25. oktobra. (DunKU) — Kakor poroča »Matin« iz Newyorka, se je ameriški demokratiški kandidat Cox v nekem govoru v Newyorku izjavil za irsko stvar in je omenil, da zastavi, ako bo izvoljen za predsednika, v korist irskega vprašanja pri zvezi narodov ugled ameriškega ljudstva, ako se to vprašanje ne reši prve mesece prihodnjega leta.

Belgrajskim listom v informacijo.

Takoj po nesrečnem plebiscitu na Koroškem so se pojavili v nekaterih belgrajskih listih glasovi, kakor da bi bila kriva neuspeha na Koroškem SLS in seveda slovenska duhovščina. Belgrajski listi poročajo o teh stvareh pač tako, kakor so informirani. Kako so pa bili informirani, kaže ta-le slučaj: Ko je poslanec Veselj avtoritativno predložil vprašanje zaradi nemških nasilijev po plebiscitu, je med njegovim govorom napravil poslanec Kristan medklc, da je neuspeha kriva SLS, češ da je prepovedala socialistom prirediti shode na Koroškem. Mati umre, enako ljubljena od vseh sinov, in najmlajši sin ima prvo besedo, ko izve za to nesrečo, da kriči nad najstarejšim: »Ti si kriv!« Kdo pa je takrat prepovedal delovati socialistom na Koroškem, ko so bili

v Ljubljani in v Beogradu na vladi, to je od novembra 1918 do februarja 1920? Ves ta čas so bili socialisti v vladi ali v Ljubljani, ali v Beogradu, ali pa v Ljubljani in Beogradu. In sedaj so seveda klerikalci krivi, da se jim ni posrečilo v tem času koroških socialistov pridobiti za Jugoslavijo!

Časi so prežalostni, da bi ob taki narodni nesreči rekli katerokoli besedo, ki bi naš domaći prepričal. Dležni smo pa koroški slovenski duhovščini, ki ima največ zaslug, da se je ohranila na Koroškem vsaj nekaj narodne zavesti, da opozorimo srbske liste na to, kaj so pred plebiscitom pisali in govorili o koroški duhovščini ne morebilo lala »klerikalci«, ampak prof. Cvijić in Adolf Ribnikar.

Cvijić je sam živel dalje časa na Koroškem kot naš zastopnik v komisiji in je dal slovenski duhovščini na Koroškem tole sijajno izpričevalo, ki ga citiramo po »Slov. Narodu« z dne 2. okt. 1920 (uvodni članek):

»Zlasti se dobro drži svečenštvo, ki je vsesloboj narodno in ima največji vpliv na narod. Velikega pomena je tudi to, da so župniki siromašni, da se niso po svojem

načinu življenja oddaljili od naroda in da v dnevnem stiku z narodom najboljše pojmujejo njegove potrebe in interese.«

Iz teh besed sledeča učenjaka lahko razvidi vsakdo, kdo ima po mninju nepristranskega Srba iz Srbije najučelji zaslug za to, da smo dobili vsaj toliko glasov, kolikor smo jih dobili. Ako bi bila imela slovenska duhovščina na sebi »etično delavstvo tisti vpliv, ki ga žalibog ni imela, bi bilo bržkone sedaj drugače.«

Za liste demokratiške smi pa prinašamo besede poslanca Ribnikarja, ki jih je govoril dne 6. oktobra t. l. na zborovanju Saveza ženskog udruženja v Beogradu; citiramo po demokratiški »F. č. z« z dne 7. oktobra:

»Nama nije uspeo, da u tolikoj meri zadobijemo srca seljaka, koliko žena. Moramo priznati, da je to velika usluga svećenika, jer su oni stvorili brojne ženske patriotske organizacije.«

To sta dva dokumenta k vprašanju, kdo si je pridobil največ zaslug za plebiscit na Koroškem, dva dokumenta, ki jima pač ne bo nikdo očital, da potvarjata resnico v korist slovenske duhovščine.

Volivni boj za konstituantno.

v Volivni računari. S. L. S. je imela v nedeljo v veliki dvorani hotela »Union« shod, na katerem je razvil dr. Gosar program stranke in so se postavili kandidati za mesto Ljubljano. »Naprej« piše, da je bil shod dobro obiskan in da je bilo 1500 volivcev prisotnih. »Slovenski Narod« pravi, da je bilo na shodu 1000 ljudi. »Jutro« pa je videlo na njem le 800 volivcev. Če gospode res tako muči število poslušavcev, naj gredo v tajništvo naše stranke, kjer so zbrana vsa vabila, ki so bila na vratih dvorane od volivcev oddana; ko jih bodo prešteli, bodo videli, da znaša njih število 1668. K temu številu je treba pridejati še 400 ljudi, ki vabil niso oddali, in one, ki so šli v dvorano brez vabila. Poslušalcev je bilo tedaj več kot dvakrat toliko, kolikor jih naštevajo »Narod«, in trikrat toliko, kolikor jih je videlo »Jutro«.

V teh imaginarnih številkah se izraza stopnja sovraštva, ki ga gojijo posamezne stranke do našega pokreta. Manjka še stranke, ki bi nas tako sovražila, da bi trdila, da na shodu ni bilo sploh nikogar. v »Jutro« agitira za S. L. S. Našim zaupnikom, ki so prisostvovali sijajnemu ponedeljkovemu shodu stranke v hotelu »Union«, hočemo v razvedrilo navesti nekaj stavkov iz »poročila«, ki ga je priobčilo »Jutro« o tem zborovanju. Zvedeli bodo obenem, kako se vedejo stranke, ki se razkrajajo, a bi vendar še tako rade živele in nekaj pomenile, pa vidijo, da ne gre več. Glasilo take stranke beseduje: »Zbor (zaupnikov S. L. S.) je bil jako deprimiran. Zaupniki so od voditeljev stranke zahtevali, da mora duhovščina ven iz list! Štajerci so odklonili dr. Korošca kot nosilca liste. Posamezni govorniki so v mestoma zelo ostri debati poudarjali, da je položaj za stranko naravnost kritičen in da se bo le z dobro premišljeno in previdno taktiko dalo nekaj doseči. Te besede, ki jih je podčrtalo »Jutro«, naj zvedo vsi prisostvovalci shoda, da bodo vedeli, koliko vere gre liberalnemu tisku v drugih stvareh, ki jih ni mogoče kontrolirati tako, kakor ponedeljski shod. Taka »poročila« so najboljša in najuspešnejša agitacija za našo stranko in zato se jih veselimo in želimo, da bi se pred volitvami večkrat ponovila.

Zakaj mora slovensko kmetstvo ljudstvo biti zoper »samostojnež«? I. Zato, ker niso samostojni, ampak odvisni od slovenske demokratiške, to je liberalne stranke. II. Ker cepijo moč kmetijskega ljudstva, ki mora biti edino, da si ohrani svoje pravice. III. Ker nikoli ne napadajo liberalne, oziroma »demokratiške« stranke, pač ga neprenehoma »Slovensko Ljudsko Stranko«, ki se je od prvega dne svojega obstoja za kmeta nič drugega neredil kakor da se hotel razbiti »Kmetijsko družbo«. VII. Ker se družijo z zastopniki kapitala v »Jugoslovanski demokratični stranki«.

v Škof in duhovščina v politiki. Izvestno časopisje, ki zastopa naziranje liberalcev vseh vekov, da je svečenštvo katoliške Cerkve edini stan na svetu, ki se sme v javnosti brez kazni kar splošno sramotiti, vlači na jako ponesrečen in ne-

dostojen način v volivno borbo osebo knezoškofa ljubljanskega dr. Antona Bonaventura Jegliča in slovensko duhovščino. Plemenita osebnost in požrivovalno delo najvišjega cerkvenega dostojanstvenika v škofiji, našega ljubljenskega vladike, ne potrebuje zagovornika tudi ne glede domovinske ljubezni. Isto velja o slovenski duhovščini. Opozorimo le na dvojno dejstvo. Prvič: Dne 1. decembra 1919, na državni praznik obletnice ujedinenja jugoslovanskega naroda je dr. Gregor Žerjav, bivši predsednik deželne vlade za Slovenijo, pri poklonitvi ljubljanske duhovščine med drugim rekel gospodu knezoškofu kot voditelju deputacije: »O patriotizmu slovenske duhovščine sem prepričan. O tem sploh ne dopuščam debate.« Besede službeno izgovorene od prvega predstavnika državne oblasti v Sloveniji ob tako slovesni priliki so pomembne in uvaževanja vredne. Drugič: Ob obisku Njegovega Visočanstva, kraljeviča regenta Aleksandra v Ljubljani v juniju je bil gospod knezoškof odlikovan z redom sv. Save prvega razreda z lentom. Njegovo Visočanstvo je odliko osebno izročil knezoškofu. To odlikovanje je gotovo utemeljeno v zaslugah knezoškofa za državo. Da, še več: V odlikovanju svojega šefa je počaščena duhovščina.

v Socialna politika ali »red in rad«. Dr. Žerjav je na seji izvršnega odbora J. D. S. govoril tudi o socialni politiki. Razpravljal je o delavskem vprašanju, o pospeševanju industrije in zaščiti vseh stanov in slojev. — Njegov tovariš, voditelj demokratiške stranke, minister Drašković pa je v istem času na Hrvatskem zagovarjal svoj reakcionarno-brutalni zakonski predlog »o redu in radu«, ki hoče ustvariti brezpravnost našega delavstva in uradništva, izroča našo industrijo samovolji militarizma, grozi z odpravo svobode tiska, shajanja in združevanja, preti z zasedbo in konfiskacijo tiskaren, žuga starišem dezerterjev z nasilno preselitvijo iz rojstnega kraja, grozi na levo in desno z zaporom in večletno ječo in odpravo rednega sodnijskega postopanja. Vprašamo: Čegava socialna politika bo zmagała v J. D. S.; socialna politika Draškovića, ki ima mogočno politično zaslombo v Demokratiški zajednici, ali pa politika dr. Žerjava, ki predstavlja neznatni, brezpomembni, brezplivni slovenski drobec demokratiške stranke? Bo odločevala slovenska J. D. S., ki bo imela, če gre dobro, dva do tri poslance, ali ostala J. D. S., ki jih bo imela desetkrat toliko? V kakšno socialno politiko naj človek veruje, v tisto, ki je na papirju in ki je nekaj volivni mik, ali tisto, ki se danes že dejansko izvaja? Tudi če bi naši demokrati ali liberalci ne bili neodkriti, bi vendar v njih stranki vselej in povsod zmagał Drašković s svojim »redom in radom«. Volite vsi J. D. S.!

v Viteški nasprotnik. List »Jutro« kaže za shode naših zaupnikov zelo veliko zanimanje. Tako je obelodanilo »spretno« izdelano poročilo o našem ponedeljkovem shodu v »Unionu« in se pečalo s posebnim veseljem z govorom dr. Gosarja. Njegov govor mu je tako prijal, da ga je okinčalo nekaj z neresnico. Podtaknilo mu je namreč v svoji viteški poštenosti stavek: »Demokrati nas hočejo prodati Srbom.« Če misli »Jutro«, da bo ugled dr. Gosarja moglo z lahkostnim podtikovanjem stavkov, ki jih ni govoril, zmanjšati, naj ve, da je to sredstvo za resen in dostojen list tako neprimerno, da bo s tem le svoj lasten ugled uničilo.

v Velika grešnica. Belgrajska »Republika« piše o volivnem oklicu demokratiške stranke: Za časa svojega kratkega življenja je demokratiška stranka na ljubo oblasti tolikokrat izdala svoj program, padala tako nizko in toliko

precej rejen, in njegov obraz je bil vedno prijazen. Ko je vstajal, je odmaknil mehko, z usnjem prevlečeno stolicu nekoliko nazaj ter nas je vse prisrčno pozdravil. Mati mu je prva poljubila roko, nato smo pritisnili mi vsi po vrsti naše, ne popolnoma suhe nosičke na zgornjo plat njegove roke. On nam je to blagohotno pustil in vsakemu je rekel prijazno besedo. Nato in rekel materi:

»Hudi časi, ... kajne, mamica? Seveda, seveda! Kogar Bog ljubi, tega preizkuša!«

Nato mu je rekla mati:

»Potem mora mene pa res zelo, zelo ljubiti!«

In njen glas se je izpremenil, ko je padel njen pogled na nas petero, ki smo stali kakor sveče in nismo imeli več ne očeta ne reditelja.

Nato je rekel dekan:

»Mam'ca! Ne obupajte! Vaš pokojni mož je bil triindvajset let učitelj ... in vse-skozi pošten ... korenit človek! Tega mu ne pozabi nikoli naša občina: Šestdeset goldinarjev penzije je podelila njegovim vdovi — vsako leto, dokler bo mam'ca živeła; in upamo, da bo še prav dolgo!«

In gospod dekan ji je nadalje razlagal, kako si je izdelala naša občina načrt za naše nadaljnje vzdrževanje. Predvsem je bilo potrebno odvzeti ubogi vdovi težko breme — otroke.

»Otroci so težko breme; ali nimam prav, mam'ca?«

Mi da bi morali zapustiti mater; eden da bi šel sem, drugi tja; k tujim ljudem. Mene so mislili poslati nekemu kmetu v hrib; to se še spominjam.

»Dober, veren kmet je,« je pristavil dekan.

Bogve, mi otroci smo se mnogokrat prepirali in smo si bili ko pes in mačka; sedaj pa, ko bi morali drug od drugega, smo se prijeli ko na povelje, trepetaje za roke. In deset naših oči je viselo v največjem strahu na naši materi.

Dobro vem, mati je najprej nekoliko pomolčala, a njen tanki, blede obraz se je ves tresel. Nato je odkimala — dolgo predno je mogla spregovoriti — počasi z glavo; konečno je rekla — in kri ji je šinila v lice:

»Prečastiti! Zahvaljujem se občini, ali otrok ne morem oddati! Kaj, otroci! Mi ostanemo skupaj! To mora biti takol Moral!«

O, kako so se nam posvetile oči in kako toplo nam je postalo pri srcu! Topel diih materine ljubezni nas je objel. Tako hvaležno se nismo nikoli več stiskali, kot takrat, v dekanovi sobi.

Pri odhodu je poljubila mati dekanu roko; nato smo pritisnili zapovrstjo naše vlažne nosičke na njegovo roko. In smo odšli.

In, ali veste, kaj je najlepše? Ona je dosegla, kar je hotela.

Potem, lite, resnično je to dosegla — naša mati!

teptala zakon, da je že danes velika grešnica. Sestavljena iz najrazličnejših elementov, je šla ta stranka — po priznanju nekega njenega bivšega ugodnega člana — edinole za tem, da bi bila čim večja in bi tako lažje prišla do oblasti. Vsakokrat, ko je prevzemala oblast, se je odrekla kakor točki svojega programa. Demokratska stranka je na sramoto svojega imena postala režimska stranka. — Poleg tega, da ta stranka predstavlja balkansko politično mizerijo, tvori ona tudi resno nevarnost. S pomočjo svojega popularnega imena, ki ga vsak dan tepta, širi med narodom napačno vero, da je v njej še kaj drugega demokratičnega razen imena. Ona brezvestno vara ljudstvo, ki je željno resnične demokracije. Daleč od demokratiških prvkov in ministrov, narod ne vidi njihovih del, nego čuje samo njihove besede. Zato je prva dolžnost vseh iskrenih demokratov, da se bore proti demokratski stranki, ki si je prisvojila demokratsko ime, da bi iz uslužnosti nasproti režimu odvrnila nevarnost prave demokracije. — V zgodovini naših političnih strank je demokratska stranka brez dvoma eden najžalostnejših primerov. Vsled sporov, ki so nastali v njenih pisanih vrstah, bo na vsak način prej ali slej znova razpadla na tiste skupine, iz katerih je nastala. In njena temna zasluga bo v tem, da je obudila od mrtvih že pokopani stranki: liberalno in naprednjaško, ki bi bili brez te spojitve padli nepovratno v pozabljenje. — Kakor znano, so bili prvotno tudi srbski republikanci v demokratski stranki, a so se kasneje odcepili in ustanovili lastno stranko. Demokrate torej dobro poznajo. Pripomnimo samo, da smo, prevajajoč »Republiko«, nekatere izraze proti demokratom celo omilili.

v Na velikosrbskih tleh. »Narodna Politika« opozarja, kako se med Srbi in Hrvati čimdalje bolj širi skrajna plemenske struje: velikosrbski s Čokorilom na čelu na eni, frankovci in radičevci na drugi strani. Obojno gibanje izvira iz zgodovinskih predanj in teženj obeh plemen še iz predvojne dobe in se spričo nesrečnega razvoja naših notranjih razmer vsak dan bolj ojačuje. »Srbska Zora«, »Balkan«, »Srbijska«, »Zastava«, »Srbska Riječ«, pišejo čisto odkrito za stvoritev Velike Srbije, kateri bi se pripojile vse pokrajine, kjer prebivajo Srbi: Bosna in Hercegovina, južna Dalmacija, dober del Like in Srema ter Banat z delom Bačke. Velika Srbija naj bi tvorila z ostalima plemenoma federativno državo pod naslovom: Srbija, kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Razume se, da bi v tej državi imelo srbsko plemo absolutno prevlast. Tretjina Hrvatov bi se sploh odtrgala od hrvatskega ozemlja in brezpogojno pripadla Srbiji, kjer bi se vtopila v srbstvu; a tudi ostali Hrvati, v kolikor ne bi prišli v italijansko suženjstvo, bi bili obsojeni na revno življenje brez vsake pomoči in odpora. Zavezniki te, za Hrvate pogubne velikosrbske politike so hrvatski separatisti: radičevci in frankovci, ki zahtevajo plemensko federacijo. Poti Čokorilovcev in hrvatskih separatistov teko proti istemu cilju in se morajo prej ali slej najti med seboj. Dejansko tudi velikosrbska glasila ne nastopajo tako sovražno proti radičevcem in frankovcem. Hrvatski narod ne more nikdar dati sankcije programu velikosrbskih pomagačev na Hrvatskem. Edino pravi državo ohranjujoči princip je avtonomija z zakonodajno močjo v življenjski zvezi s centrom.

S čem nas je osrečila »Slovenska demokratska stranka«: 1. Razbila po dr. Žerjavu 145 avtonomnih občinskih odborov. — 2. Onemogočila stanovanjsko reformo dr. Gosarja s tem, da je vzela v zaščito velekapitaliste. — 3. Glasovala zoper žensko volivno pravico v konstituentni hoteli oropati kmetsko ženstvo iste pravice v občinah. — 4. Onemogočila upravno sodišče za Slovenijo, da smo brezzaščitno izročeni birokratičnemu absolutizmu. — 5. Zagevarja militarizem in protidelaško zakonodajo ministra Draškoviča.

v Dr. Trumbić odklanja kandidaturo. Vsled sklepa voliv. odb. demok. stranke v Splitu je odpadla kombinacija o sporazumnem nastopu vseh narodnih strank pri volitvah v ustavotvorno skupščino. — Istotako je tudi odpadla kombinacija o skupnem nastopu naprednih strank proti ljudski stranki in komunistom, ker so bili temu nasprotni radikalci in težaška stranka. Težaška stranka je pripravljena iti v kooperacijo z izvenstrankarsko skupino Z ozirom na ta položaj je poslal dr. Trumbić pismo, v katerem se odpoveduje mandatu, ki so mu ga ponudile demokratska, ljudska in težaška stranka, kar utemeljuje s tem, da smatra z ozirom na svoj položaj

in rešitev važnih narodnih vprašanj, da bi mogel škodovati tozadevnim poslom, ako bi vstopil v volivno kombinacijo katerekoli stranke. Z dr. Trumbićevu odpovedjo mandatu, ki so mu ga ponudile posamezne stranke, je v splošnem ogrožen tudi njegov mandat, ker stranke ne bodo revidirale svojega stališča. Trumbićeva odpoved je zbudila v mestu precej pozornosti. Za zvečer je sklical župan dr. Tartaglia sestanek meščanov, da se dogovore o vprašanju dr. Trumbićeve izvolitve z ozirom na stališče, ki ga je zavzel v svojem pismu.

v Iz Velikih Lašč. Med liberalnimi tržani je prišlo do nesoglasja radi kandidature mesarja Puclja, ki kandidira pri »Samostojni«, in dr. Žerjava, ki kandidira pri JDS. Zlasti je nastopil — kakor doznavamo — bivši podžupan zoper Puclja, vendar je njegova struja v manjšini, ker bo ostala liberalna gospoda volila Puclja, ki nastopa sedaj kot neodvisen kmet. Okolica bo volila skoraj brez izjeme, le par gostilničarjev ne, Brodarjevo listo. V istih težavah med Pucljem in Žerjavom plava Ribnica in Sodražica. Ribničani pa za Puclja nikdar niso, ker ga imajo za šaljivega človeka, Sodražica pa se bo pod vplivom dr. Lovrenčiča odločila na Žerjavovo stran. Mi se temu razpoloženju in trganju za dva liberalna kandidata, očeta in sina, ne čudimo, ker poznamo oba. Živela SLS!

Ne brez nas in ne preko nas.

Sprejeli smo: Izkušnje zadnjih dveh let so nas Slovence, ki smo bili glede svetovne politike pravi zaupljivi otroci, grenko razočarale pa tudi iztrezile in izučile. Pokazale so nam, kako smešno je bilo naše otročje zaupanje v nazorno »pravičnost in blagohotnost« entente, pokazale so nam ob češko-italijanskih odnosih, da se ne smemo in ne moremo zanašati na naše slovanske brate, kažejo nam pa ob dogodkih zadnjih dni, da se ne smemo slepo zanašati niti na činitele, ki nam jih postavlja centralna vlada.

Priznavamo, da je vodila in da vodi te činitele najboljša volja, a odločno moramo povdarjati, da nedostaja tem činitelem dvoje glavnih lastnosti, ki so pogoji uspehu: Natančno spoznavanje razmer in razpoloženja v narodu, temelječe na čim ožji pripadnosti in duševni zvezi z dotičnim plemenom, in pa nagloblja, radikalna in neizprosna ljubezen do pokrajine, ki jo zastopajo. Tako spoznavanje in tako ljubezen pa more imeti le oni, komur je dotična zemlja rodna gruda. Zato pajenergije zahtevamo, da naj zastopajo slovenske interese vselej in povsod le naši slovnski rojaki! Imamo dovolj izvrstnih voščakov na vojaškem in političnem polju, ki nas bodo z vso verno in z vso agilnostjo zastopali. Na svojo žalost pa opažamo, da se ravno naše najboljši moči, posebno pri vojaštvu odriavajo iz važnih mest v Sloveniji, ki se prepuščajo kakor svojčas v Avstriji pod nesrečnimi gesli centralizma činitelem, ki nimajo pojma o naših razmerah in željah.

V tem oziru opozarjamo posebno na pogajanja, ki se bodo otvorila z Italijo. V oficijelnih komunikacijah se govori o vsem mogočem: govori se o Skadru, o Albaniji, o dalmatinskih otokih, o Reki; naših slovanskih pokrajin se pa komaj dotaknejo s površno zagotovitvijo, da se hoče zahtevati Wilsonova linija. Da je Wilsonova linija za nas Slovence nesprejemljiva, najbrže niti ne sanjajo. Niti sanja se jim, da so Italijani na roparski način in celo proti lastnemu londonskemu dogovoru zasedli kotlino Pivke in Unca, o katerih ve vsak abecednik povedati, da so dotoki Save, ne sanja se jim, da sta zasedena na enak roparski način povirji Poljanske in Selske Sore z važnimi postojankami; Sorico, Davčami ter še važnejšimi vrhovi Ratitovcem in Blegašem. Ne pride jim na um, da so Italijani v Bohinju potisnili mejo od grebenov Črne prsti globoko v bistrsko dolino. Seveda, kdo bi se jim upiral, saj se cedimo v Belgradu same hvaležnosti napram našim »prijateljem«.

Tega prijateljstva se mi Slovenci bolj bojimo kot najodkritosrenejših sovražnikov. Kdor je prijatelj naših sovražnikov, ta ni naš prijatelj in nas ne more nikdar uspešno ščititi proti našim sovražnikom. Zato pa še enkrat jasno in prijateljsko besedo vsem, ki nas hočejo razumeti, predno bo prepozno: Stran s prijatelji Italijanov, slovenske zadeve Slovincem!

Politične novice.

— Praznik Češko-Slovaške republike. V četrtek, dne 28. oktobra t. l. praznuje češki narod in z njim vse slovansko slavni dan velikega osvobođenja, pričetek svoje velike bodočnosti. Ta dan bo dve leti, kar je zrušil češki narod z lastno silo vse ovire svoje razvoja in ko je prost in svoboden vstopil v krog neodvisnih narodov. Isti dan pa se mu je pridružil na slavni poti tudi najmlajši med brati, Zagreb in Ljubljana sta praznovala ob enem s Prago. Tako se je zgodilo, da se je vendar enkrat uresni-

cilo to, kar so v vzajemnem požrtvovalnem in neodjenljivem delu stvarjali vsi naši narodni prvoborniki, da sta si češkoslovanski in jugoslovanski narod podala osvobodjena roke k skupnemu delu in bratski vzajemnosti. Stara in v bojih slavna jugoslovansko-češka vzajemnost je že v nekdanji Avstriji bila vogelni kamen vse slovanske politike, 28. oktober pa pomeni krono njegovega uspeha in ta dan je zategadelj zaveza nove skupnosti. Zato bo 28. oktober vedno pomemben in vzdigujoč jubilej v zgodovini obeh narodov, veliki mejnik med neosvobodno preteklostjo in bodočnostjo svobodnega dela in ustvarjanja.

— Furlani proti Italiji. S svojim nasiljem v zasedenem ozemlju so dosegli Italijani poleg mnogih pozitivnih tudi silno negativni uspeh, ki se kaže v jakim odporu vsega prebivalstva ne samo proti laškemu nasilju, temveč proti laški vladi sploh. Najobčutnejše so okusili Italijani to pri Furlanah. Stara resnica, da so Furlani svoj nared, vstaja vsled laškega nasilja do nove veljave in danes ni Furlana v vsej Beneški Juliji, ki ne bi dejal, da ima rajši Turka in Jugoslovana, samo da je rešen brezbožne in zločinske laške soldateske. Te svoje antipatije Furlani tudi nikakor ne skrivajo. Ko je prišel D'Annunzio v Furlanijo, niso mogle laške oblasti nikakor doseči, da bi Furlani izobesili tudi le eno laško zastavo. In ko so naprosili tamošnjo godbo, da bi zaigrala v čast reškemu pustolovcu, so prejeli popolen odkaz. Da celo v pogovoru s karabinerji Furlani enako odkrito izpovedujejo svojo mržnjo do Italijanov in se odločno zavarujejo proti nazoru, da so tudi oni Italijani. V isti meri, kakor je zrastle sovraštvo do Italijanov, se pa boljša razmerje s Slovenci. Nobenega nasprotja ni več in v najlepši slogi se borita Furlan in Slovenec proti laškemu nasilju. Zato je seveda jasno, zakaj niti laški socialisti ne zahtevajo samoodločbe za Primorsko, temveč aneksijo. Italijani razvijajo v Primorju v resnici neznosen teror, ali vsaka sila ima svoj konec. In tudi to nasilje se bo enkrat nehalo in kakor vse kaže, tudi v pokrajinah, kjer Italijani nikakor ne mislijo. Tedaj pa bo za nas zaželen, za Italijane pa nezaželen uspeh preganjanja in zato bomo prenesli tudi sedanjost strahovlado.

— Monarhistično gibanje v Nemčiji. Dne 25. t. m. so v Hannoveru otvorili drugo zborovanje nemško-nacionalne ljudske stranke. Bivši državni minister Hertig je v svojem pozdravnem govoru poudarjal naraščanje stranke in je dejal, da smatra za koristno, da ostanejo nemški nacionalci v opoziciji. Potem je izjavil: Naš smoter je tedovita država. Iz Prusije prodirajoč hočemo osvojiti državo. Skupno z Bavarsko hočemo osnovati urejeno državo. Naposled se je priznal za monarhista, rekoč: »Imeti hočemo zopet krepkega cesarja!« Potem je bila sprejeta ta-le resolucija: Nemško-nacionalna ljudska stranka stoji na temelju državne edinosti vseh nemških plemen. Kar najtopleje pozdravlja željo in voljo Avstrijcev po prikloplitvi k nemški državi in zahteva, da se njim in vsem protipravno pod tuji jarem potisnjenim rojakom nemudoma prizna vsem narodom obljubljena pravica do svobodne samoodločbe. Potem je povzel besedo zastopnik velikonemške ljudske stranke na Tirolskem dr. Weisshaupter in dejal: Pač se je anektirala nemška dežela, Južna Tirolska, ne morejo se pa osvojiti nemška srca. Prišel sem, da povem, da hoče Nemška južna Tirolska k Nemčiji. (Živahno odobravanje.) Zahteva se Bismarckova država. V Avstriji pa je položaj čisto drugačen. Ondi ne kliče nihče po monarhiji. Revolucija je zapodila dinastijo, ki je še ob zadnji uri izdala in prodala sebe in nemško državo. — Zastopnik nemških nacionalcev na Čehoslovaskem se je pridružil tej izjavi in je izrazil nado, da se osvobodbe sudetski Nemci.

Dnevne novice.

— Poročila sta se 20. t. m. gospica Vida Vrezec, učiteljica v Grabštanju, in g. Fran Mauer, železniški uradnik istotam. Obilo sreče!

— Našim dopisnikom. Dobivamo vsak dan mnogo dopisov iz vrst našega ljudstva, kjer se izražajo mnenja tako o naši notranji kakor zunanji politiki in kritika našega narodnega zastopstva. Mi po možnosti vse objavljamo, ker smo odnekad stali na najširšem demokratičnem stališču, da politika ni privilegij izvestnih slojev ali posameznih oseb. Dopise, kjer se dajejo nasveti stranki ali opozarja na gotove stvari in izražajo posebna mnenja, pošiljamo vodstvu stranke, ki je tako o vsem obveščeno, kar zanjima naše ljudstvo.

— Komanda dravski divizijske oblasti, oziroma g. komandant, general Dokič, nam je včeraj poslala popravek glede orožnika Josipa Arneja, ki je bil po nedolžnem obtožen hudih zločinov in bil zaprt v trdnjavijskih zaporih v Kragujevcu. Komanda dravske divizije ugotavlja, da se Arneja ne nahaja v zaporih v Kragujevcu niti sploh v Srbiji. — Na to imamo pripomniti, da se pri celi aferi ne gre za to, se li Arneja že

nahaja v kragujevskih zaporih ali ne, ampak za to, da je bil po nedolžnem okrivljen umora, ropu in tatvine v Srbiji, dočim je on že izpočetka dokazal, da nikdar ni bil v Srbiji, ampak da je služil ves čas v Italiji, kar je tudi njegova prejšnja komanda potrdila. Kljub temu mu višja vojaška oblast ni verjela in so ga odvedli v Belgrad, pozneje pa v Kragujevac, kjer je sedel med najhujšimi razbojniki in kjer so ga videli očividci. Če so ga osvobodili, se ima zahvaliti nekemu našemu g. majorju, ki je pospešil preiskavo, katere je dokazala, da je Arneja bil obtožen brez najmanjše podlage, kar se bi bilo pa dalo veliko preje ugotoviti, ne da bi Arneja moral za to tako dolgo v Kragujevcu sedeti. Ako komando dravske divizije ta afeta tako zanima, naj se informira pri Arnejevi neposredni komandi, to je, V. žandarmerijska brigada. Tam bo izvedela vse podrobnosti zanimivega procesa, ki je tudi značilen za naše razmere.

— Poročilo se je v Novem mestu g. Janko Klobčič, uradnik drž. žel. z gđc. Fani Legatovo. Novoporočenca je poročal g. prošt dr. Elbert.

— Podružnica Slomškove zveze za kočevski okraj zboruje dne 3. novembra 1920, ob pol 11. uri dopoldne v Ribnici na deški šoli. Spored: 1. Predavanje tov. Iv. Struklja. 2. Občni zbor. Ker je to zborovanje zelo važno, naj se ga udeležijo vsi člani. Za kosilo se je javiti do 1. novembra 1920 pri vodstvu deške ljudske šole v Ribnici. — Predsednik.

— Vojska vest. Za načelnika ekonomskega oddelka vojnega ministrstva je imenovan generalštabni polkovnik Radislav Krstić.

— Velik živinaki sejm se vrši zopet dne 28. oktobra v Ložu in 2. novembra v Cerknici na Notranjskem.

— Kaj delajo koroški nemčurji? V št. Vidu (Podjuna) je že več let delal pri tamkajšnjem organu tu krtače in se tako preživljal od rojstva slepi, v Kropo pristojni France Škriba. 17. oktobra pa so ga pobesneli nemčurji, ki še nemško dosti ne znajo, začeli zmerjati in pretepati kot »Kranjca« in mu grozili z ubojem. Izbili so mu celo eno oko (stekleno). Orožniki so ga komaj rešili iz rok nemčurjskih surovežev in ga spremili na železnico, ki ga jo odpeljala v Ljubljano, kjer so ga sprejeli v zavod za slepce. Obenem s Škribo je pobegnili občinski tajnik iz Rekarjevasi z družino in en domač gostilničar, ki je agitiral za Jugoslavijo. Lepo ščitijo naredbe mednarodne komisije naše ljudi na Koroškem.

— Slovensko lovsko društvo pozivlja svoje člane, da se v obilnem številu udeležijo pogreba nepozabnega tovariša in dolgoletnega odbornika g. Mihe Verovška. Zbirališče: Narodni dom v sredo ob pol 4. popoldne. Da počaste rajnika, so darovali doslej mesto venca za Zelen križ po 100 K: Ludvik Avgust, Turk Josip, Reicher Konrad, Groschl Andrej, dr. Skaberne Pavel, Ravnihar Marjan, Malenšek Josip, Volta Tone, Krapež Fran, Stepic Peter, Tancić Viktor, Sajovic Karol, dr. Ivan Lovrenčič. Naj bi se rajnika spomnilo na ta način še več tovarišev! — Odbor.

— Srbsko žensko gibanje. Društvo za izobrazbo žen in varstvo ženskih pravic je imelo zborovanje, na katerem je gđc. Kastner govorila o ženski volivni pravici. Shod je soglasno zahteval, da se mora priznati ženska volivna pravica.

— Iz Nemške vasi pri Ribnici. Zahvala. Kakor je poročal »Slovenec« št. 189 z dne 20. avgusta 1920, mi je vsled strele povzročen ogenj uničil skedenj in hišo do tal, ostal je le zid. Morala sem se z družino preseliti v tuje stanovanje. Koliko britkih ur sem prebila na tujem, si ve predstavljati le oni, ki je kaj takega že kdaj izkusil. Pa sreča mi je bila mila. Danes sem zopet z družino v svoji lastni, na novo postavljeni in popravljani hiši. Da se je tako hitro upostavila, si ob povratku v lastno hišo štejem v veliko dolžnost, da izrekam najiskrenjejšo zahvalo v prvi vrsti prebлаг. g. graščaku v Ribnici, Antonu Rudežu. Poudaril mi je ves les za novo poslopje, za hišo in skedenj ter deske, da skoro vse, kar sem potrebovala. Kakor vedno, se je tudi to pot pokazal dobrega pomagati nesrečnim, bednim, siromašnim, skazati usmiljenje do revežev. Kako velik dar torej v tej grozni druginji mi je g. graščak Rudež naklonil! G. graščaku kličem: Bog plačaj! Iskrena zahvala pa tudi vsem onim, ki so mi sicer na kakršenkoli način pomagali in me podpirali. — Ursula Petek.

— Prošnja za pogorelec na Osojniku pri Semiču. Kot je »Slovenec« že poročal, je 17. okt. požar uničil skoro vso vas Osojnik. Ljudje so v silni stiski, ker je zima pred durmi, pa nimajo strehe, niti obleke, hrane sami niti živina. Zupanstvo je cenilo škodo na dva milijona 448 tisoč kron. Vsa usmiljena srca in zavodi se v ljudojno prošnjo, naj bi ponesrečenim priskočili na pomoč z milodari, ki naj bi se pošiljali na »Odbor za pogorelece v Semiču«, ali na župni urad v Semiču.

— Jugoslovenska Matica je prejela potom svojo najmlajše podružnice v

Konjicah rodoljubni dar 632 K 20 v, kateri znesek se je nabral ob priliki poroke gospoda Mirka Duja, učitelja v Zrečah pri Konjicah z gđ. Pavlo Kračun, trgovčev in posestnikovo hčerjo od ondi. — Ta zbirka je tudi vsled tega izredno važna, ker znači vesel in pomemben začetek domoljubnega poleta v onih krajih, koder so se dosedaj duhovni popolnoma klanjali nemškimi barvami. Mlademu paru želimo stotisoč sreč, Matici pa mnogo takih radodarnih posnemalcev, kateri se je bodo spominjali vedno in povsod, zlasti ob veselih in svečanostnih prilikah.

— **Koroški glas o dr. Brejcu.** Nisem se mogel dovolj načuditi, ko sem bral v »Slovencu« o demonstracijah pred deželno vlado, pri kateri so se čuli tudi kliči: »Horuk Brejci!«, »Dali z dr. Brejcem!« in celo »Danes mora umreti!« Tisti, ki so tako vpili, se pač ne zavedajo, da so s tem storili dr. Brejcu velikomudro, naravnost vnebovpijočo krivico. Mi Korošci pač dobro vemo, kaj je g. deželni predsednik storil na Koroškem v prospeh plebiscita. Stori je vse, kar je mogel, mogoče več, kot je bil dolžan. Kolikokrat je prihitel osebno na Koroško med nas svoje stare znanke, obiskal vsako občino posebej, zbral okrog sebe vse zaupnike, sedel sredi kmetijskega ljudstva, je vzpodbujal k vztrajnemu delovanju ter dajal navodila, kako organizirati plebiscitno delo. Bil je v svoji skrbi za nas Korošce neutrudljiv. Da je plebiscit izpadel tako nesrečno, to gotovo njega najbolj boli, ker se je toliko trudil, a vse zastonj. Če bi bil on naš delegat pri celovski komisiji, bi gotovo ne propadli! Njegov trud in njegovo neumorno skrb za nas bomo mi nesrečni Korošci, žrtve sleparije našega zakletega sovraga, ohranili v vedno hvaležen spominu. Vse klevete njegovih nasprotnikov pa padajo na nje same nazaj. — Korošec.

— **Pismo s Koroškega.** Iz nekega kraja na Koroškem je prejela neka gospodična od svoje sestre pismo, ki jasno osvetljuje grozno razpoloženje, ki vlada tam med našim zavednim ljudstvom. »Najprej, predno ti nadalje pišem, se moram na glas razjokati; tako žalostnega srca še nikdar nisem pisala v celem svojem življenju, kakor danes; komaj se še pokoncu držim. Čeravno sta mi umrla oče in mati, nisem bila tako pobita in obupana, saj se bomo še enkrat videli; ali naša ljuba domovina, izdana, izgubljena za vedno, to pa že tako boli, da ti ne morem popisati. Ali smo koroški Slovenci res tako zaslužili; tako smo se trudili leta in leta, zdaj pa vse zastonj. Oh, ali nas bodo res zapustili naši bratje in sestre iz Kranjske in Štajerske, ali nam res ne bodo pomagali? O, Jugoslavija, vse upanje smo stavili na tebe, zdaj si nas pa zapustila v največjem obupu, od nikoder ni tolažbe. Veselili smo se naših vojakov; zdaj ni nobenega, zapustajo nas naši ljudje. Kako slavijo Nemci svojo zmago! In jo šele bodo, ko bo vse urejeno. Kako so pokali možnarji in hajjali so! To slavje bodo še enkrat obhajali; samo v naši vasi imajo shranjenega za to 80 kg smodnika. Kako se bomo mi jokali, oni se bodo pa veselili. Prosim te, odpši mi takoj, ali nas bodo kdaj rešili, ali nas bodo pozabili? Prosi vse za nas, da jih mi kličem, s sklenjenimi rokami prosimo, da nas ne zapustijo, da nas rešijo, da se nas usmilijo! Prosim te, odpši mi hitro. Ne zameri, zelo slabo pišem, od samega jokanja in od žalosti ne morem pisati. Zda te pa srčno pozdravljam, Tvoja do smrti žalostna. — — —

— **Draginja v Ameriki.** Stanovanjska beda in draginja razsajata tudi po ameriških mestih. »Ameriška Domovina« prinaša o tem podrobnosti, o katerih se mora reči: »Vse, kakor pri nas!« Zaključuje pa tako: Ta draginja je evidentno prekoračila našo moč. V starih »dobrih časih«, ko so se profitarji do dobrega nasitili in obogatili, se je zgodilo, da so cene naravnost same od sebe padle. Profitarji so bili siti kot vol in odnehali so. Današnji profitarji pa, ali niso nikdar siti ali se pa bodo debelili toliko časa, da popokajo od lastnih grehov. — Nam pa ne preostaja drugega v največ slučajih, kot kupovati manj klobukov, perila in obleke, manj jesti (pijačo so itak prepovedali, voda je pa zastonj) in jermen okoli trebuha pritegniti za šest palcev.

— **»Jugoslovenska Matica«**, glavna podružnica v Ljubljani izda za prihodnje leto 1921 gospodinski koledar v redakcije naše pisateljice »Utve«, katera je že pred vojno uredila tak koledar, ki je izšel v Trstu. Koledar bo gotovo dobrodošel vsem našim gospodinjam, ker bodo v njem našle precej koristnega in potrebnega za hišo in dom; zraven gospodinskega dela bo imel tudi različne leposlovne in druge članke in bo vsled tega dobrodošel tudi ostali naši javnosti.

Ljubljanske novice.

Ij Česka proslava 28. oktobra! V proslavo 28. oktobra prireže ljubljanski Čehoslovaki pod protektoratom generala konzula g. dr. Beneša v opernem gledališču slavnostni koncert, na katerem bodo sodelovali razni češki umetniki. Ves dohodek je namenjen naši »Jugoslovanski Matici«. S tem so dokazali tukajšnji Čehi, da niso samo vredni bratje onih, ki so ustvarili veliki 28. oktober — dan českoslovske osvoboditve, temveč da so tudi enaki onim, ki so v najtežjih časih bili apostoli slovanske vzajemnosti. S tem je proslavljen veliki dan, da ne more biti lepše in vidno je dan proslavi znak skupnosti. Dolžnost bele Ljubljane je, da se dostojno pridruži proslavi 28. oktobra in da tudi ona manifestira idejo skupnosti. Vstopnice so v prodaji v drogeriji Čvančara v Šelcemburški ulici. Cene operne.

Ij Konzulat Českoslovske Republike v Ljubljani naznanja, da je dne 28. oktobra t. l. obletnica onega zgodovinskega 28. oktobra 1918, ko je českoslovaški narod pridobil svojo politično in državno svobodo in ko je bil položen prvi temelj českoslovaški republiki. Dan 28. oktobra proslavlja se v českoslovaški republiki kakor tudi med Čehoslovaki živečimi v tujini kot državni praznik českoslovske republike. Povodom tega praznika priredi generalni konzul českoslovske republike v Ljubljani dne 28. oktobra 1920 v prostorih hotela »Union« v I. nadstropju od 11. do 12. ure dopoldne recepcijo in isti dan ob 20. uri v Narodni operi v Ljubljani slavnostni koncert, katerega vsi dohodki so namenjeni v prid Jugoslovanske Matice. Vsi Čehoslovaki kakor tudi vsi prijatelji českoslovske - jugoslovanske vzajemnosti so srčno dobrodošli. Dne 28. oktobra se na konzulatu českoslovske republike v Ljubljani kot na dan državnega praznika ne uraduje.

Ij Pastoralna konferenca za Ljubljano bo danes ob 4. uri v semenišču.

Ij Seja Ljudskega odra se vrši danes točno ob 7. uri zvečer v pisarni v Ljudskem domu.

Ij Zveza uradnic in trgovskih nastavljenk Krekove prosvete vabi k predavanju danes zvečer ob pol 8. uri.

Ij Škofijsko društvo za varstvo sirot v Ljubljani. Opozarja, da se vrši občni zbor tega društva jutri v četrtek dne 28. t. m. popoldne ob 4. uri v Jugoslovanski tiskarni.

Ij Danes v Narodnem domu gostovanje ruskega operetnega kabaretskega društva Chat-Noir. Vstopnice od 5—25 K. (k)

Ij Poročilo se je v Belgradu g. Ivo P. Kostić, lesni trgovec in posestnik z gđ. Mici Rebek, hčerko ključavničarskega mojstra g. Jos. Rebecka v Ljubljani. Bilo srečno!

Ij Ljubljanska delavska zavarovalnica zoper nezgode v Ljubljani je z ozirom na novo uredbo zavarovanja delavcev zoper nezgode (glej Uradni list z dne 14. oktobra 1920, št. 118) določila rok za predložitev proračunov zavarovalnega prispevka za I. polletje 1920 na čas od 1. novembra do vključno 14. novembra 1920. Tiskovine za proračun se gg. podjetnikom vpošljejo tekom prihodnjih dni. Proračuni se morajo vrniti točno izpolnjeni najpozneje do 14. novembra 1920 ter v istem roku vplačati zavarovalni prispevek. Ako zavarovalni prispevek ne bo vplačan do 14. novembra 1920, se bodo računale od 15. novembra 1920 naprej 5 odstotne zamudne obresti. — Začasna delavska zavarovalnica zoper nezgode v Ljubljani.

Ij Stavka brivskih pomočnikov v Ljubljani. Od strani mojstrov sprejemamo: Vse cenjene obiskovalce brivnic se prosi potrpežljivosti radi točne postrežbe, ker v brivnicah delajo sami mojstri. Zlasti naj se opusti v večernih urah striženje las, ker se mora z razsvetljavo zelo varčevati. Zahteve pomožnega osebja so take, da jih mojstri ne morejo sprejeti ne da bi naložili breme na svoje naročnike, kar se pa še za enkrat branijo. (k)

Ij Umrlj so v Ljubljani. Alma Sitar, krojačeva hči, 10 dni. — Evgenija baronica Zois, zasebnica, 70 let. — Milenka Čopić, trgovčeva hči, 6 mesecev. — Jakob Bernik, delavčev sin, 12 let. — Franc Škofič, postrežkov sin, 3 dni. — Lucija Miklič, kočarica, 50 let. — Josip Schmalz, žel. uradnik v p., 74 let. — Miha Verovšek, mestni rač. nadrevident in posestnik, 53 let. — Fran Prinčič, vojni invalid, 41 let. — Marija Terdina, rudarjeva vdova, 29 let. — Jera Juvanc, delavčeva vdova, 81 let. — Franc Mavc, bivši delavec, 75 let.

Ij Izgubil se je v nedeljo jutraj temno rjav pes na visokih nogah z znakom štev. 252. Sliši na ime Erjavček. Ker se je morda kam zatekel, se prosi, kdor kaj ve o njem, naj naznani upravi našega lista.

Katoliški vestnik.

c V ljubljanskem semenišču je večeraj v auli gg. klerikom predaval g. Fr. Tersegav o »Nalogah, ki jih stavlja duhovništvo religiozni problem modernega človeka«. Navzoči so bili vsi svet-

ni in mnogo redovnih klerikov. S predavanjem je bila združena diskusija tega vevlažnega vprašanja in so se sprožile praktične misli. Nujno je treba bolj zadovoljiti globoko težnjo modernega inteligenta po nadsvetovnem idealu kot dosedaj in začeti v tem oziru intenzivno delo. Lepi večer je dokazal, da se naš duhovniški naraščaj te važne naloge živo zaveda.

Orlovski vestnik.

Šentpeterski Orel ima danes ob pol 8. uri zvečer redni fantovski večer, na katerem govori brat Fran Tersegav. Pridite vsi! — Predsednik.

Dijaški vestnik.

d Socialni klub »Danice« ima redni sestanek v četrtek zvečer ob 8. uri v čitalnici Jugoslovanske tiskarne in ne v sredo, kakor je bilo prvotno domenijeno. Navzočnost vseh absolutno potrebna! — Č., sklicatelj.

Najnovejša poročila.

NARODNO PREDSTAVNIŠTVO.

LDU Zagreb, 26. okt. (ZNU) »Riječ« javlja iz Belgrada: V političnih krogih menijo, da se bo parlament pred volitvami gotovo še enkrat sestel. Zdi se, da se sestane parlament 10. novembra.

MINISTRSKA SEJA.

LDU Belgrad, 26. okt. (ZNU) Danes dopoldne je bila seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o tekočih poslih in o nesporazumljenju med finančnim in prometnim ministrom.

REGENT.

LDU Belgrad, 26. okt. (ZNU) Regent je danes odpotoval v Srem na lov.

ŽRTEV PLEBISCITA.

Dunaj, 26. okt. (Izvirno) Poljedelska visoka šola je izključila koroškega Jugoslavena Sitarja iz št. Jakoba, ker je pri plebiscitu agitiral za Jugoslavijo. Sitar je bil v tretjem letniku.

RAZKOL MED KOMUNISTI.

Belgrad, 26. oktobra. V komunistični stranki je došlo do razkola. Komunisti so se razcepili v zmernejšo in radikalno strujo. Zmernejši komunisti so izdali večeraj proglas, v katerem pravijo, da so nezadovoljni z delom glavnega odbora komunistične stranke. Proglas sta podpisala Dragiša Lapčević in Živko Topalović. Večina komunistov je na strani zmernih in če bodo ti za volitve postavili svoje kandidate, se zdi, da bi dobili večino nad radikalnimi.

VOLIVNO GIBANJE.

Belgrad, 26. oktobra. Volivna agitacija se čimdalje bolj razvija. Samo v nedeljo je bilo v Srbiji okoli 100 volivnih shodov. Boj med demokrati in radikali postaja zelo oster. Demokrati gredo v volivni boj pod svojimi starimi imeni kakor samostalci, naprednjaki itd.

Belgrad, 26. oktobra. V nedeljo je bil Nikola Pašić v Novem Sadu na velikem zborovanju radikalne stranke, na katerem je bil proglašen kot nosilec radikalne kandidatne liste za Vojvodino.

POGAJANJA Z ITALIJO.

Belgrad, 26. oktobra. Po najnovejših vestih iz Rima, se bodo direktna pogajanja z Italijo pričela sredi meseca novembra. Govori se, da bosta vodila pogajanja za Italijo Bonomi in Sforza, za Jugoslavijo pa dr. Trumbić in dr. Vesnić. Pogajanja bi se imela vršiti v Isoli Belli ob Lago Maggiore.

LDU Berlin, 26. oktobra. (DunkU) — »Vossische Zeitung« javlja iz Milana z dne 25. oktobra: Danes jutraj se je v Rimu pod predsedstvom ministrskega predsednika Giolittija vršila seja ministrskega sveta, na kateri se je grof Sforza pri poročanju o predstojecih italijansko-jugoslovanskih pogajanjih izrazil v zelo optimističnem smislu ter naglašal svoje zaupanje v spravljive namene belgrajske vlade.

NACIONALISTIČNI NAMENI GLEDE POGAJANJ Z JUGOSLAVIJO.

Milan, 26. okt. »Corriere della Sera« se v senzacionalnem članku obrača zoper nacionaliste, ki delajo na onemogočenje pogajanj z Jugoslavijo. Pri tem odkriva list načrt laških reakcionarcev, ki se sklenili, da naj poveljnik italijanskih čet na kopnem in na morju v Dalmaciji skupno z D'Annunzijem in admiralom Millom odpove pokorščino vladi in tako da signal za vojaško diktaturo v Italiji z generalom Giardina ali pa Caviglia na čelu. Ta vlada bi izvedla londonski pakt, vsled česar bi Jugoslavija vkorakala v Reko, katera po tem paktu pripada Jugoslaviji. Nato pa bi se, kot upajo nacionalisti, Italija dvignila kakor en mož in bi se napovedala Jugoslaviji vojska. Organ itali-

janskih zmernih konservativcev imenuje ta načrt blazen, ker teži za tem, da bi se priključili k Italiji skoro vsi Slovenci in dalmatinski Hrvati, kakor da bi Italiji ne zadoščalo 400.000 Jugoslovancev, ki jih mirnim potom dobi, ne- vstevši tirolskih Nemcev. Sicer pa meni list, da bi ta poizkus izzval neizprosno odpor italijanskega ljudstva, ki na noben način noče vojske.

Rim, 26. okt. Včeraj se je vršil ministrski svet, ki je obravnaval vprašanje pogajanj z Jugoslavijo in definitivno ustanovil italijanske zahteve. Ministrski svet se je bavil tudi z notranjim položajem, ki je ogrožen vsled poizkusov vojaških krogov, polastiti se vlade.

GENERALNA STAVKA V OSJEKU.

LDU Osijek, 26. okt. (ZNU) Včeraj je tukaj izbruhnila splošna stavka delavskih organizacij v znak protesta proti upeljavi naredbi o »redu i radu«. Delo je ustavljeno v vseh tvornicah in obratih. Vse kavarne, gostilne in prodajalnice so zaprte. Edino cestna železnica še vozi. Delavci so poizkusili včeraj preprečiti obratovanje cestne železnice. Popoldne so imeli na trgu Kralja Petra skupščino, na kateri je imel govoriti profesor Jovanović iz Belgrada, pa redarstvo je zborovanje prepovedalo. Stavkajoče delavstvo se je zbralo na trgu in se ni hotelo raziti. Ko je intervenirala policija, se je delavstvo zateklo v stranske ulice in se nato razšlo. Do drugih incidentov ni prišlo nikjer.

VOLITEV NOVEGA REGENTA V GRŠKI.

LDU Atene, 26. oktobra. (Havas.) — Razpuščen parlament se bo v svrhu volitve novega regenta nemudoma zopet sklical. Zdi se, da je zagotovljena izvolitev generala Kurdurotisa. Volitve v narodno skupščino se odgodiijo za en teden.

ENTENTNE ČETE V CARIGRADU.

LDU Pariz, 26. oktobra. (DunkU) — General Charoy je bil imenovan za poveljnika zasedbenega zbora v Carigradu.

MALA ENTENTA.

LDU Pariz, 26. okt. (Havas) V govoru, ki ga je imel Take Jonescu v navzočnosti bivšega predsednika Poincarreja in drugih veljavnih oseb ter rektorja Sorbonne, je izjavil Take Jonescu med drugim tudi nastopno: Mala ententa, vzhodna predstraža velike entente, bo vsebovala v svoji zvezi pet držav od Baltičkega do Sredozemskega morja. Naperjena je proti premaganemu, dela pa za njihove koristi. Pri premaganem se bodo vedno našli ekstremni elementi, ki bodo hujskali svojo vlado k nepremišljenostim. Čeprav smo se zvezali proti premaganemu, vendar delamo zanje. Mala ententa stremi po tem, da združi pet zmagovitih narodov v končnoveljavnih zvezi, da skupno lažje premagujejo težkoče in da bi sovražniki ne dosegli proti njej s pomočjo intrig tega, česar niso mogli doseči z orožjem. Konfederacija ali carinska unija je pri tem popolnoma izključena. Gre za nekaj bolj skromnega, gre za zvezo narodov v veliki zvezi narodov.

BOLEZEN VOJVODE MIŠICA.

LDU Belgrad, 26. okt. (ZNU) Bolezen vojvode Mišića se je znatno poslabšala. Nastopilo je vnetje pljuč. Vojvoda je zelo slab.

ČRNOGORSKO IN ALBANSKO VPRAŠANJE.

LDU Milan, 26. okt. (DunkU) »Popolo d'Italia« doznava iz verodostojnega vira, da je jugoslovanska vlada naznanila italijanski vladi, da pri pogajanjih ne namerava razpravljati o črnogorskem vprašanju, ker smatra to vprašanje za rešeno s priključitvijo Črne gore h kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Tudi v albanskem vprašanju zahteva belgrajska vlada različne pridržke. Prošnja tiranske vlade, da bi se smela udeležiti pogajanj ali da bi ji vsaj naznanili potek pogajanj o Albaniji, je bila odbita.

MIROVNA POGODBA Z MAZARSKO.

LDU London, 26. oktobra. (Reuter.) Poslaniška konferenca je zadnjikrat pozvala Mazarsko, naj ratificira mirovno pogodbo do 18. novembra.

NEMIRI NA IRSKEM.

LDU Amsterdam, 26. okt. (Reuter.) Povodom smrti župana mesta Corka si je mesto Dublin nadelo žalno lice.

LDU Washington, 26. okt. (Wolff.) Smrt corskega lordmajorja je med newyorškimi Irce povzročila veliko razburjenje in ogorčenje. Irski društva prirejajo skupščine, na katerih se sestavljajo protestne resolucije.

LDU London, 26. oktobra. (Reuter.) Po vestih iz Irske so povzročila poročila o smrti corskega župana po vsej deželi velikansko razburjenje. Več kot 10.000 corskih meščanov nosi žalne trakove. V Belfastu je došlo do nemirov.

LDU Amsterdam, 26. okt. (Reuter.) V grofiji Sligo je deset oboroženih mož napadlo osem stražnikov ter usmrtilo enega narednika in dva stražnika, tri pa ranilo.

LDU Pariz, 26. oktobra. (Wolff.) »Matin« prinaša vest iz Londona, da v črški ječi strada še devet sinfainovcev že 76 dni. Poleg črškega župana je včeraj umrl še drug stradalci stavek po imenu M. phy.

NESREČA NA PARNIKU.

LDU Pariz, 26. oktobra. (Wolff.) Kakor poroča »Petit Parisien« iz Cherbourga, je včeraj na osebnem parniku »La France«, ki je dopoldne zapustil Havre, eksplodiral kotel; mrtvih je devet kurjačev, štirje so težko ranjeni.

STAVKA RUDARJEV NA ANGLESKEM.

LDU London, 25. oktobra. (Reuter.) V debati o zakonskem načrtu glede izjemnih določb je izjavil Bonar Law, da se bodo določbe uporabljale, ako bi bila učinkovitost zakona v nevarnosti. Minister je pohvalil zadržanje rudarjev izza izbruha stavke. Naposled je bil po odklonitvi resolucije, naperjene proti zakonskemu nakateri se je razpravljalo o tekočih poslih.

KRVAVI NEMIRI V INDIJI.

LDU London, 26. oktobra. (Brezčič.) Iz Indije prihajajo vesti o krvavih nemirih in stankah.

Prosveta.

pr O narodni ornamentiki. Tako se glasi naslov kratkemu članku v »Slov. Narodu« št. 236. Ta članek nam ne pove nič novega, kajti to, kar nam pripoveduje, vedo že davno tudi naši etnografi-dilettanti, če so le prelistali Haberlandta in tu in tam z odprtimi očmi stopili v slovensko kmetstvo hišo in v muzej. Na tukajšnji državni obrtni šoli se uporabljajo motivi slovenske ljudske umetnosti že mnogo let pri vseh panogah strokovno-umetno obrtnega in stavbenega risanja. V dokaz tega služi cela skladovnica tovrstnih risb in prebogata privatna zbirka najrazličnejših izdelkov slovenskih ljudskih umetnikov, ki je vsakemu, ki se zanima za slovensko ljudsko umetnost, pristopna.

Po omenjenih risbah je tukajšnji sobni slikar g. Božič že izdelal predloge (patrone) za sobno slikarstvo. Kolikor nam je znano, deluje v tem smislu prav energično g. predsednik državnega zavoda za pospeševanje obrti. Ni nam treba vnovič povdarjati, da je pred vpeljavo domačih motivov v umetno obrt potrebno sistematično zbiranje ljudsko-umetniških motivov, kajti tudi najpopolnejše zbirke so še vedno nepopolne.

Nimamo namena nastopati proti g. Inkiostri, v novejši dobi tudi »Mdenjak«, a bojimo se, da ne bi iz vsega tega nastalo nekaj, kar ne bo niti slovensko niti jugoslovansko, ampak neka umetna mešanica, ki je ne bo mogoče determinovati.

Kdor se je le nekoliko pečal s slovensko ljudsko umetnostjo, je prišel do prepričanja, da se vkljub neki skupnosti, ki jo značijo, skoraj bi lahko rekli vsi izdelki ljudske umetnosti skoraj pri vseh narodih, bistveno razlikujejo celo pri različnih plemenih jugoslovanskega naroda. Ne samo to, skoraj vsaka slovenska vas nam nudi v tem oziru nekaj posebnega individualnega.

Odgovoriti moramo še na vprašanje, kateri pomen ima uporaba narodnih motivov v različnih umetno-obrtnih panogah? Ti izdelki so namenjeni deloma domovini, večinoma pa za izvoz. Tujec bo zahteval vedno predmete, ki so za kak kraj tipični, kajti le ti imajo vsled originalnosti in tipičnosti svojo umetniško in vsled tega tudi večjo denarno vrednost. Za slovenske pokrajine bi imeli torej veliko večjo vrednost umetno-obrtni izdelki, izvršeni na podlagi slovenskih ljudsko-umetniških motivov, kakor pa neka umetniška mešanica, ki naj bi se imenovala »jugoslovanska«.

Kakor se lahko meri naše narodno pesništvo z vsakim drugim, ravno tako bogata je tudi naša ljudska umetnost. Čemu hočemo torej vpeljati vse različne mešanice, ko imamo vendar na razpolago bogati vir slovenske ljudske umetnosti? Umetnost je res mednarodna, toda to ne velja za ljudsko umetnost, ki je kakor narodno pesništvo najznačilnejši znak narodne duše.

To v predvarek odločujočim krogom! Odločilno besedo imajo naši umetniki, državna obrtna šola in obrtno pospeševalni urad.

D. V.
pr Silvin Sardenko: **Nedeljske ure na društvenih odrih.** V čuško sem prebral knjigo, ki je tako vsa Sardenkova in Sardenku v čast, da svoj plemeniti dar posoja celo malo hvaležnim našim, a zelo potrebnim ljudskim odrom. Da, če bi Sardenkovo besedo znali povedati! To bi bilo! Meni poje, dasi je pesnik vsaj prvo stvar, očividno nalašč pustil kot improvizirano, ekstemporirano. Stvar je dramatično s tem pridobila poseben čar, ker navsezadnje še tako lepi shematični verzi počasi ubijejo, kakor sem že nekod pove-

dal glede »Dreizehnlinden«. Našel pa je Sardenko nekaj tako čudovitih in svojstvenih stilizmov od zadnjih svojih del, da mu morem iskreno čestitati. Najboljša se mi zdi zadnja točka. Tisti konec, tiste pravljice in vse, je neskončno lepo in silno izvirno. Idila v tem in takem govoru in taki snovi bi bila klasična otroška igra. Naj torej Sardenko išče, saj snovi je dovolj v njem, in napiše, dahne v velikem slogu še kaj takega. Tudi snovnost Sardenkovih bibličnih iger me veže. Sam sem se nekaj časa bavil z žaloigro iz Jezusove dobe, zato občutim vso lepoto izrazov »lep ko razlito olje« i. p. Meni bi prijalo, če bi še več takega folkloričnega povzel in če bi stopil malo bolj v okus našega realističnega občutja, pa nikari ostro ekspresivno iz sebe tako kot angleški »Imagistia«, s tem da bi svoj pesniški predmet doživel umetniško bolj iz svoje naobrazbe, duše in klimatčnosti, kakor pa iz nekega vanj zraslega prireditvenega miljeja. Sardenkov odlični jezikovni dar njega kakor nikogar v Slovincih usposablja (strašna beseda!), da napiše klasično simbolistično dramo v okusu Maeterlincka, Benellija i. p. delo, ki bi bilo analogno Calderonovemu »Stanovitnemu kraljeviču« i. p. — Dr. I. P. — Knjižica se dobi v »Krekovi prosveti« v Ljubljani, Poljanska cesta 4 in stane 15 K, 7 izvodov 95 K.

pr Jugoslovansko kiparstvo. V Zagrebu se vrše te dni konference delegatov združenja jugoslovanskih kiparskih umetnikov v posameznih umetniških centrih naše države, da bi se po možnosti delo kiparskih umetnikov v posameznih umetniških centrih naše države postavilo na enotnem temelju. Kot delegati so prišli iz Srbije Branko Popović, Uroš Redić in Bjelić, iz Slavonije Šenta, Krasnik in Kostaperarija, iz Zagreba pa Meštrović, Franješ in Senca.

Gospodarstvo.

g Gremij trgovcev v Ljubljani opozarja svoje člane na odločbo št. 394, s katero se podaljšuje rok prošnjam za uvoz takega blaga, prepovedanega za uvoz, ki je bilo naročeno pred 28. marcem 1920, ter na razglas ministrstva za prehrano in obnovo dežel, s katerim se urejuje trgovina s saharinom. Oba razglaša se nahajata v uradnem listu deželne vlade za Slovenijo št. 123. — Načelnik.

g Izgledi letošnje sladkorne žetve. Sladkorna žetev v Nemčiji se ceni na 20 do 24 milijonov centov surovega sladkorja, lanske žetev pa je znašala samo 15 milijonov. Češkoslovaška produkcija pa se ceni na 740.000 ton, proti 190.000 ton lanskega leta. Nizozemska pričakuje 300.000 ton (lani 239.000), Belgija 225.000 ton (147.000 ton), Francoska 300.000 ton (175.000 ton).

g Poročilo z manufakturnega trga. Akoravno so cene v Angliji in v Severni Ameriki padle, ne vpliva to še nič na Evropo, ker angleška ter ameriška valuta v primeri z našo še vedno raste. Vsled tega se je bombaž napram nam za 4 % podražil. Avstrijska tekstilna industrija pa, ker je njena valuta še močnejše padla, je povišala cene manufakturnemu blagu za celih 20 %; razen tega ji tudi še ona mala količina surovin, ki jo je svoje čase dobila, pohaja. Padanje naše valute v zadnjem mesecu je povzročilo, da plačujemo laško stuko za 10 %, angleško pa celo za 25 % dražje. Glede Češke stojimo v toliko na boljšem, ker češka valuta ni napram naši valuti nič napredovala. Pošiljanje blaga v paketih, ki je pred vojno igralo veliko vlogo, se ne razvija povoljno, radi slabih gmotnih zvez, kajti pošiljave dolgo ostajajo, ali se pa sploh izgubijo. Vsled tega so mali trgovci popolnoma odvisni od veletrgovcev, ki lahko velike množine naročajo, ter cene na trgu naravnost narekujejo. Cene so približno sledeče: Bombaž Roh mule India prima 4—12 K 330. Roh mule Amerika prima 8—16 K 400. Hardwater India 8—14 K 400. Hardwater Amerika prima 12—24 K 530—550. Double India prima 8—14 K 400. Double Amerika prima 12—24 K 520—540. Barbend prima K 40—60. Kretion Blaudruck K 33—50. Šifoni K 35—44. Češki Hosenzeug K 155 do 185. Robci za na glavo razcud K 300—400. — Cene v podrobni razprodaji so pa za 50—60 po sto dražje.

g Prepoved uvoza čevljev. Na notico pod tem naslovom smo prejeli sledeči odgovor: Prošnjo tovarnarjev čevljev za prepoved uvoza čevljev na carinsko direkcijo niso podpisali samo tovarnarji, ampak tudi tukajšnja Čevljarska zadruga, ki zastopa le interese malih obrtnikov. V to se je čutila poklicano tembolj, ker dovolitev uvoza ogroža veliko bolj malega obrtnika, kakor pa tovarnarja. Tovarnar, pa če tudi ustopi kako stagnacija v trgovini s čevlji, si bo mnogo lažje pomagati iz zadrege, ker si lahko preskrbi večje delo potom trgovskih pogodb. Delal bo morebiti res z manjšimi odstotki, pa bo vendarle še lepo zaslužil. Poleg tega pa tovarne pri svojem izdelovanju ne potrebujejo s svojimi stroji niti polovico energije, ki jo potrebuje mali obrtnik pri svojem delu, ki bi moral na-

ravnost onemoci v konkurenci proti tovarnarjem in sedaj še proti tujemu blagu. To se pri nas v Trzinu že opaža in če bo šlo tako dalje, izgubila bo mala obrt popolnoma. Najprej je letos pritisnil na našega malega obrtnika davčni vijak, ki je ravno pri nas v Trzinu dosegel rekord. Saj so navadni čevljarski mojstri dobili naloge za osebno-dohodninski davek v iznosu do 90.000 K. Ze ta nad vse krivična odmera davka je privedla precej naših članov, da so morali opustiti samostojno izvrševanje čevljarske obrti. Drugi sunek je dobila naša domača industrija z dovolitvijo uvoza čevljev in priznati moramo, da je bil ta še lušči od prvega. Saj je s tem dovoljenjem naši obrti naravnost podvezano uspevanje, čeprav se tuje blago, kar se tiče solidnosti, z našim niti primerjati ne more. Ali je pač tako, da hoče naša vlada podpirati domačo obrt najbrže na ta način, da jo davčna oblast preobremenjuje, carinska direkcija pa dovoljuje prost uvoz. Ne bojimo se konkurence s tujim blagom pri enakem orožju. Vlada naj prepove izvoz surovih kož, pa bo izdelana koža takoj cenejša in samoposebi umevno, tudi izdelan čevlji. Dokler pa se kupuje kilogram izdelane kože po 300 K, toliko časa je nemogoče, da bi izdelovali čevlje in jih prodajali po 20 K, kakor v mirnem času. Tu je vzrok draginje, gospod člankar, ne pa pri nas in pri tovarnarjih. Drugi vzrok visokim cenam našega blaga pa je treba iskati pri trgovcih-prekupcih, ki hočejo končno tudi živeti. Če pa ti včasih malo preveč navijejo cene, to ni naša stvar, ampak stvar poklicanih oblasti. Saj ti trgovci sami izjavljajo, da pri tujem »pofelnju« več zaslužijo, kakor pa pri našem solidnem blagu. To prav radi verjamemo. Nam je konkurenca s tem tujim blagom, kakor rečeno, nemogoča. Če pa vlada hoče na ta način uničiti malo obrt, ki je predpogoj narodnemu blagostanju, naj si posledice pripiše sama. Vendar pa mislimo, da je naša dolžnost, da opozorimo našo vlado na nevarnost podobnih eksperimentov. — Čevljarska zadruga za Trzin in okolico. Karol Golmajer, načelnik.

Borza.

LDU Praha, 26. okt. (ČTU) Devize: Belgrad 248, Zagreb 61.75, Dunaj 19.62½. Valute: Dinarij 246, avstrijske krone 19.62½.

LDU Carib, 26. okt. (ČTU) Devize: Berlin 9.15, Holandija 194.25, Newyork 634, London 21.97, Pariz 40.65, Milan 23.82½, Bruselj 43.20, Kodanj 87.50, Stockholm 123.50, Kristijanija 87, Buenos Aires 230, Praha 7.60, Budimpešta 1.55, Bukarešta 10.65, Dunaj 2.10, avstrijske žigosane krone 1.65.

LDU Zagreb, 26. oktobra. Devize: Berlin (vezano) 182—188, Italija (vezano) 510—512, Newyork (vezano) 132—133, Pariz (vezano) 830—835, Praha 161.50 do 162, Švica (vezano) 2000—2010, Dunaj (vezano) 31.50—32.25. Valute, ameriški dolarji 128—129, avstrijske krone 35—36, bolgarski levi 130—0, carski rublji 110 do 120, češkoslovaške krone 165—0, francoski franki 860—870, napoleonori 442 do 450, nemške marke 190—194, romunski lei 212—222, italijanske lire 505—510.

Sodišče in policija.

s Pozabljena denarnica. Prof. Maks Pietersnik, stanujoč na Gosposvetski cesti 5, je pozabil svojo denarnico z vsebino 1778 K pri blaginjskem oknu na davčnem uradu v Ljubljani. Davčni nadzornik g. Maks Lilleg je precej telefonično obvestil policijo, da je bila denarnica izmaknjena. Zadevo je zasledoval g. Ivan Močnik od zbora kriminalnega oddelka na pol. ravnanstvu in se mu je posrečilo, da je izsledil tat, katerega je ugodna prilika zapeljala, da si je prisvojil denarnico, vzel denar iz nje, denarnico pa vrnil pred stolnico v blajo. Denar se je gosp. prof. Pietersniku vrnil.

s Ukraden konj. Posesniku Mateju Jenku iz Todrača št. 1 pri Trati v Poljanski dolini je bil ukraden konj, temnorjave barve, z belo liso na čelu, vreden 10.000 K.

s Ali si ti človek, da si h komunistom pristopil. Sprejeli smo: Z ozirom na vašo notico v št. 244. »Slovenec« — »Ali si ti človek, da si h komunistom pristopil«, zahtevam v smislu tiskovnega zakona § 19, da prinesete v vašem listu sledeči popravek: Ni res, da je France Kucler zamahnil z roko, v kateri je držal odprt nož — res pa je, da se z Antonom Zalarjem nisem niti kregal niti tepel. Ni res, da bi bil jaz grozil Šuštersičevi ženi oziroma njenemu možu, res pa je, da takrat sploh še nisem vedel, da je prestopil k »Zvezji«. — France Kucler, kurjač.

Spremenba voznega reda.

LDU Ljubljana, 26. oktobra. Obratno ravnateljstvo južne železnice objavlja: S 1. novembrom stopi na vseh progah obratnega ravnateljstva južne železnice v veljavo naslednji vojni red:

A. Brzovlaki.

Češkoslovaški brzovlak Praha—Zagreb juž. k. in dunajski brzovlak Dunaj—Trst vozila vsak torek, četrtek in soboto ter v obratni smeri vsako sredo, petek in nedeljo. — Češkoslovaški brzovlak odhaja iz Praha ob 20.03, iz Maribora gl. kol. ob 13.58 in prihaja v Zagreb j. k. ob 17.35; v nasprotni smeri iz Zagreba j. k. ob 10.27, iz Maribora gl. kol. ob 15.33 in prihod v Prago ob 8.22. — Dunajski brzovlak. Odhod z Dunaja ob 7.20, iz Maribora gl. kol. ob 14.08, iz Ljubljane gl. kol. ob 17.47, prihod v Trst ob 21.35; v nasprotni smeri odhod iz Trsta ob 6.15, iz Ljubljane gl. kol. ob 11.15, iz Maribora gl. kol. ob 15.08 ter prihod na Dunaj ob 22.00. — Češkoslovaški brzovlak ima med Mariborom gl. k. in Zagrebom j. k. direktne vozove I. in II. razreda Dunaj—Zagreb j. k. in dunajski brzovlak med Mariborom in Trstom direktne vozove I. II. in III. razreda Praha—Trst.

Lloyd ekspresni vlak Dunaj—Trst vozi samo vsak četrtek in v nasprotni smeri vsak torek. — Odhod z Dunaja vsako sredo ob 19.00, iz Maribora gl. k. vsak četrtek ob 1.19 in iz Ljubljane gl. k. ob 4.20, ter prihod v Trst ob 8.15. Iz Trsta odhaja vsak ponedeljek ob 21.00, iz Ljubljane gl. k. vsak torek ob 1.35 in iz Maribora gl. k. ob 4.42 ter prihaja na Dunaj ob 11.40.

Brzovlak Ljubljana gl. kol.—Belgrad. Odhaja iz Ljubljane gl. kol. ob 19.30, iz Zagreba j. k. ob 22.30 in prihod v Belgrad ob 9.38 in ima v Ljubljani gl. kol. zvezo na brzovlak iz Trsta, ki odhaja iz Trsta ob 12.30 in prihaja v Ljubljano gl. kol. ob 17.05; v nasprotni smeri odhod iz Belgrada ob 21.00, iz Zagreba j. k. ob 8.45 in prihod v Ljubljano gl. k. ob 11.48 ter ima zvezo na brzovlak, ki odhaja iz Ljubljane gl. k. ob 12.10 in prihaja v Trst ob 16.35.

Simplex orient ekspresni vlak. Odhod iz Trsta ob 0.15, iz Ljubljane gl. kol. ob 4.55, iz Zagreba j. k. ob 8.24 in prihaja v Belgrad ob 20.00; v nasprotni smeri odhod iz Belgrada ob 22.10, iz Zagreba j. k. ob 13.29 in iz Ljubljane gl. kol. ob 17.02, prihod v Trst ob 21.00.

B. Osební in mešani vlaki.

Osební vlak iz Ljubljane gl. kol. ob 5.25, prihod v Maribor gl. kol. ob 9.52.

Mešani vlak iz Ljubljane gl. kol. ob 6.25, iz Zidanega mosta ob 9.10, prihod v Maribor gl. kol. ob 13.14.

Osební vlak iz Ljubljane gl. kol. ob 11.57, prihod v Maribor gl. kol. ob 16.26.

Osební vlak iz Ljubljane gl. kol. ob 14.15, prihod v Zidani most ob 15.40.

Osební vlak iz Ljubljane gl. kol. ob 17.58, prihod v Maribor gl. kol. ob 22.26. — Potniki proti Mariboru morajo v Zidanem mostu prestopiti.

Osební vlak iz Maribora gl. kol. ob 5.24, prihod v Ljubljano gl. kol. ob 10.14. — Potniki proti Ljubljani morajo v Zidanem mostu prestopiti.

Osební vlak iz Maribora gl. kol. ob 11.16, prihod v Ljubljano gl. kol. ob 15.45.

Mešani vlak iz Maribora gl. kol. ob 13.20, iz Zidanega mosta ob 17.51, prihod v Ljubljano gl. k. ob 20.48.

Osební vlak iz Maribora gl. kol. ob 17.20, prihod v Ljubljano gl. kol. ob 21.58.

Osební vlak iz Zidanega mosta ob 5.54, prihod v Ljubljano gl. kol. ob 7.28.

Osební vlak iz Ljubljane gl. kol. ob 6.00, prihod v Borovnico ob 6.38.

Osební vlak iz Ljubljane gl. kol. ob 14.20, iz Logatca ob 17.25, prihod v Trst ob 20.40.

Osební vlak iz Ljubljane gl. kol. ob 18.20, prihod v Borovnico ob 18.58.

Osební vlak iz Borovnice ob 6.52, prihod v Ljubljano gl. kol. ob 7.30.

Osební vlak iz Trsta ob 8.50, iz Logatca ob 13.47, prihod v Ljubljano gl. kol. ob 16.09.

Osební vlak iz Borovnice ob 19.12, prihod v Ljubljano gl. kol. ob 19.50.

Osební vlak iz Maribora gl. kol. ob 9.47, iz Pragerskega ob 10.29, prihod v Kotoribo ob 13.43.

Osební vlak iz Pragerskega ob 18.12, prihod v Ptuj ob 18.59.

Osební vlak iz Maribora gl. kol. ob 21.58, iz Pragerskega ob 22.39, prihod v Čakovec ob 0.32.

Osební vlak iz Čakovca ob 4.09, iz Pragerskega ob 6.10, prihod v Maribor gl. kol. ob 6.45.

Osební vlak iz Ptuja ob 10.31, iz Pragerskega ob 11.21, prihod v Maribor gl. kol. ob 11.55.

Osební vlak iz Kotoribe ob 14.50, iz Pragerskega ob 18.17, prihod v Maribor gl. kol. ob 18.52.

Osební vlak iz Brežice ob 5.50, prihod v Zagreb j. k. ob 6.42.

Osební vlak iz Zidanega mosta ob 8.20, prihod v Zagreb j. k. ob 10.50.

Osební vlak iz Zidanega mosta ob 14.17, prihod v Zagreb j. k. ob 16.55.

Osební vlak iz Zidanega mosta ob 20.12, prihod v Zagreb j. k. ob 22.52.

Osební vlak iz Zagreba j. k. ob 5.50, prihod v Zidani most ob 8.23.

Osební vlak iz Zagreba j. k. ob 9.52, prihod v Zidani most ob 12.34.

Osební vlak iz Zagreba j. k. ob 12.55, prihod v Brežice ob 13.48.

Osební vlak iz Zagreba j. k. ob 16.06, prihod v Zidani most ob 18.57.

Osební vlak iz Zagreba drž. k. ob 7.26, prihod v Sisak ob 8.43.

Mešani vlak iz Zagreba drž. k. ob 11.28, prihod v Sisak ob 13.11.

Osební vlak iz Zagreba j. k. ob 17.15, prihod v Sisak ob 18.28.

Osební vlak iz Siska ob 5.54, prihod v Zagreb j. k. ob 7.10.

Osební vlak iz Siska ob 20.15, prihod v Zagreb drž. k. ob 21.37.

Mešani vlak iz Siska ob 16.27, prihod v Zagreb drž. k. ob 18.11.

Osební vlak iz Maribora gl. k. ob 5.30, prihod v Prevalje ob 7.49.

Osební vlak iz Maribora gl. k. ob 16.50, prihod v Prevalje ob 19.16.

Osební vlak iz Prevalj ob 5.33, prihod v Maribor gl. k. ob 7.37.

Osební vlak iz Prevalj ob 14.57, prihod v Maribor gl. k. ob 17.10.

Mešani vlaki iz Ljubljane gl. k. ob 7.25, 13.18 in 19.20, prihod na Vrhniko ob 8.00, 13.53 in 19.55.

Mešani vlaki z Vrhnike ob 5.54, 10.09 in 17.07, prihod v Ljubljano gl. k. ob 6.30, 10.36 in 17.43.

Mešani vlaki iz Slovenske Bistrice ob 6.40, 9.30, 12.10 in 15.55, prihod v Slovensko Bistrico mesto ob 6.55, 9.45, 12.25 in 16.10.

Mešani vlaki iz Slovenske Bistrice mesto ob 5.40, 8.36, 11.17 in 14.20, prihod v Slovensko Bistrico ob 5.55, 8.51, 11.32 in 14.45.

Mešani vlaki iz Polčana ob 9.18 in 16.07, prihod v Konjice ob 10.12 in 17.00.

Mešana vlaka iz Konjic ob 5.27 in 14.08, prihod v Polčane ob 6.22 in 15.01.

Mešana vlaka iz Grobelinega ob 8.55 in 16.10, prihod v Rogatec ob 10.09 in 17.33.

Mešana vlaka iz Rogatca ob 5.20 in 10.50, prihod v Grobelino ob 6.51 in 12.12.

Mešana vlaka iz Goraje Radgone ob 8.48 in 18.00, prihod v Ljutomer ob 9.52 in 18.50.

Mešana vlaka iz Ljutomere ob 7.00 in 16.44, prihod v Gorenjo Radgono ob 7.50 in 17.33.

Stenski vozní red se lahko naroči na vseh postajah južne železnice, in sicer proti plačilu 4 dinarjev za vozni red glavne proge in 2 dinarjev za vozni red lokalne železnice.

Poslano*

Obdolžitve gospoda ministra Jovanoviča.

Podpisana družba je poslala vsem časopisom »Slovenec«, v katerem zavrača obdolžitve ministra Jovanoviča, kot neosnovane. Dejstva sama pa smo nameravali navesti šele pred komisijo. Ker se pa po časopisih ponavljajo napadi in širijo gorostasne govorice, hočemo ves dejanski stan, ki ga bo lahko tudi komisija ugotovila, že sedaj podati javnosti.

Da bode javnost o namenu družbe informirana, naglašamo, da je bila družba ustanovljena po sklepu ankete dne 28. in 29. avgusta 1919, ki so se je pod predsedstvom dr. vlade udeležili vsi oddelki deželne vlade, vsi centralni oblastvom neposredno podrejeni oddelki, general Majster, zastopniki koroških narodnih svetov, nadalje zastopniki vseh političnih strank in večjih gospodarskih organizacij. Družba je bila zasnovana kot nadstrankarska organizacija z denarno udeležbo »Gospodarske zveze« in »Balkanca« z določilom, da preskrbuje plebiscitno ozemlje na Koroškem z živila ter vsem drugim potrebščinam in da poskrbi za vnovčevanje pridelkov, ki jih prebivalstvo glasovalnega pasa A ni moglo oddati v Celovec, ki je bil doslej njegovo tržišče in oddajališče. Da po svoji možnosti družba ustreže temu svojem namenu, je morala najslabše pridelke kupovati po vsakih cenah ter jih oddajati globoko pod nabavno ceno na drugih tržiščih.

Tako n. pr. je oddajala spomladni krompir, ki je preostal na Koroškem po 1 krono za kg, dočim ga je morala sama ob istem času plačevati na Koroškem po K 3,50 za kg.

Družba je v coni A razdala živila za velikaške vsote brez takojšnjega plačila in risikalna svoje kapitalizacije tako, da je imela po plebiscitu še do 7 milijonov terjatev, katere so po zasedbi teritorija po Avstriji postale prasilje. V coni B in ostalem teritoriju Avstrije nima družba niti vinarije terjatev.

* Uredništvo za spise pod tem naslovom ni odgovorno.

Družba je dobivala od julija 1920 dalje žito in mlevske izdelke za aprovizacijo Koroške od Žitnega zavoda in je to blago razdeljevala po svojih podružnicah v Slinčavi in Podgori, to pa je po nakazilih okrajnega glavarstva v Velikovecu in Borovljah. Prošlo se to blago ni oddajalo, to jasno dokazuje primerjava sprejetih nakaznic z našimi knjigami.

Med starimi zalozkami moke in drugih mleviskih izdelkov, ki jih je prevzela družba v skladiščih na Koroškem v juliju 1920, je bilo tudi približno 7 vagonov pokvarjene moke, katere družba ni mogla in smela razpečevati v coni A. Da je bila ta moka dejanski za človeško uporabo neuporabna, je bilo že v juliju 1920 uradno ugotovljeno.

V času, ko je bil blagovni promet med coni A in B v skladu s pleb. kom., kateremu je pritril tudi naš delegat, že popolnoma prost, je okrajno glavarstvo sporazumno s predsedstvom deželne vlade z dopisom z dne 6. septembra 1920 podružnicam dovolilo, da se sme ta slaba moka prodati v coni B, kot krma za živino.

Kar tiče specielno dopustnosti prevoza blaga iz pasa A v B ugotavljamo, da je jugoslovanska sekcija pleb. kom. v Celovcu z razpisom z dne 26. avgusta 1920, št. 272, obvestila okrajno glavarstvo Borovlje in Velikovec, da carinski organi na demarkacijski črti ne vrše več pregleda in da sme radi tega prebivalstvo v coni A v B in obratno izvažati in uvažati, kar hoče in kolikor hoče.

Na podlagi omenjenih dovoljenj je podružnica v Slinčavi približno 6 vagonov te slabe moke, podružnica v Podgori pa 8044 kg popolnoma pokvarjena koruzne moke predala proti kompenzaciji v blagu v Celovec. Ker se je dobilo nekatero blago v Celovcu povprečno za 30 odstotkov ceneje kot v Jugoslaviji, smo le ustrigli prebivalstvu coni A in mogli tudi konkurirati z avstrijsko propagando.

S tem izvozom pokvarjenega blaga, ki zanj pri nas ni bilo odjemalcev, nismo oskodovali domačih konzumentov, za koje je bilo vedno več kot v zadostni meri poskrbljeno z živila, nasprotno smo mogli samo koristiti naš plebiscitni propagandi, ker smo v zameno dobili blago (sol, usnje, čevlje, vžgalice,

manufakturo itd.) razprodajali pod dnevnimi cenami.

Vse razširjene obdolžitve so tedaj docela neosnovane in ne odgovarjajo dejstvom, kar bode z gotovostjo podala uradna preiskava.

Minister Jovanovič pa navaja v svoji ovadbi, da se je izpeljalo dnevno 100.000 kg deloma na avtomobilih, deloma na vozovih v cono B.

Ne oporekamo pa možnosti, da so zasebni trgovci in drugi posamezni prebivalci cone A poslužno se odprave demarkacijske črte in carinske kontrole izvozili morda večje množine tudi zdrave moke v cono B, za katere dejanja pa družba ne more biti odgovorna, ker jih niti ona, niti politična oblastva niso mogli preprečiti.

Ne glede na to, pa je bil itak ob istem času glasom razpisa ministrstva financ izvoz pšenice in pšenične moke v okviru kontingenta 15.000 vagonov v inozemstvo, tedaj tudi v Avstrijo prost proti plačilu carine in zavarovanja zdrave valute. Da so se te dovolj posluževali ne samo banatski izvozniki, temveč tudi nemški veletržci, dokazuje dejstvo, da so imeli Nemci še pred odpravo demarkacijske črte in carinske kontrole nakupovane v propagandne svrhe v coni B tik demarkacijske črte velike množine moke.

Končno se omenjamo, ker se je v časopisih trdilo, da so bile te kupčije, sklenjene s sodelovanjem nekaterih članov plebiscitne komisije, da je bil ravnanje družbe član naše delegacije in je takoj po imenovanju odložil vodstvo družbe. Ker je jasno, da je bilo pri teh enostavnih od vlade dovoljenih kupčijah njegovo, kakor tudi drugih članov sodelovanje popolnoma odveč, je zgorajšnje podpiranje nezaslišano, neodpustljivo pa tembolj, ker se ne imenujejo člani imenoma, in se jim ne nudi prilika za tožbo.

Sicer se pa čudimo, da minister Jovanovič ni poklical dotične člane na odgovornost, ko je imel za to pravico in celo dolžnost.

Iz teh podatkov javnost lahko sodi, v koliko je družba pripomogla pri prehranjevanju coni B in kje tisti vzrok slabega izida plebiscita.

Koroška gospodarska družba z o. z. Ljubljana.

— »Ajmo mi Sokoli«, sokolska pesna, pravilno pojasnjena in razložena, je izšla v drugi izdaji 120—125 tisoč. Da je knjižico vredno čitati, najbolje dokazuje to, da se je prodalo 10.000 izvodov brez vsake reklame. Segajte pridno po njej in skrbite, da jo bo dobili povsod. Naroča se pri »Katoliški Ligi«, Ljubljana, Poljanski nasip 10. Cena izvodu 5 K 50 vin., v večjih množinah 5 K.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA

priporoča:

Odobrena šolska knjiga. Poverjeništvu za uk in bogocastje je z razpisom z dne 13. oktobra 1920, št. 4566, odobrilo šolsko knjigo »Geometrija za nižje razrede srednjih šol«. Priredil Josip Mazi, ravnatelj državne realke v Ljubljani. Cena K 36.— z draginsko doklado vred. Knjigo je založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Jugoslovanski skladni koledar z velikimi številkami za pisarne, gostilne in druge javne lokale izide v zalogi Jugoslovanske knjigarne najpozneje začetek novembra.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometer v C	Psihrom. diferenca v C	Nebo, vetrovi	Padačina v mm
25./10. 21 h	740.7	8.2	0.9	d. obl. sv.	—
26./10. 7 h	743.8	5.1	1.2	d. obl.	—
26./10. 14 h	742.7	9.1	2	d. obl. v.	—

Za dvakratno objavo v tednu se računa 8 kron.)

ELEKTROTEHNIKA

»Svella«, Mestni trg 25.
Verbaš A., Linhartova ulica 4.

FOTOGRAFSKI ATELJE:

Grabietz Franjo, Miklošičeva c. 6.

JAVNA SKLADIŠČA

»Balkan«, I. Ljublj. javno skladiš., Dunajska c. 33. (Tel. 366.)

KLEPARJI

Korn T., Poljanska cesta 8.
Remžgar & Smerkol, Flor. ul. 13.

KNJIGARNE

Jugoslov. knjigarna, Pred školiho.

KNJIGOVEZNICE

Knjigovoznica K. T. D., Kopitarjeva ulica št. 6.

KONFEKCIJSKE TRGOVINE

Olup Josip, Pod Trančo.
Sax Ivan, Stari trg 8.

LEKARNE

»Pri Mariji Pomagaj«, Reslj. c. 1.

MANUFAKTURNE TRGOVINE

Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.
MODNI SALONI

Götl Marija, Zidovska ul. 8 in 7.
Hribar Rozi, Rimska cesta št. 6.

MODNE TRGOVINE

Kunovar Ivan, Stari trg 10.
Magdič Pavel, Aleksandrova cesta.

PARFUMERIJE IN KOSMETIKA
»Uranus«, Mestni trg 11.

TRGOVINE S PAPIRJEM

»Uranus«, Mestni trg 11.

RESTAVRACIJE

»Perles«, Prešernova ulica.
SOBNO SLIKARSTVO

Žaran Martin, Mestni trg 12.

STAVBENA PODJETJA

Černe Andrej, Sv. Petra cesta 23.
Treo Viljem, arhitekt, mestni stavbenik, Gosposvetska cesta 10.

SPEDIJSKA PODJETJA

»Balkan«, Dunaj. c. 33. (Tel. 366.)
Uher F. & A., Selenburgova ulica 4. (Tel. 117.)

TRGOV. Z URAMI IN ZLATNINO

Černe Lud., Woltova ulica 3.
Pakiž Ivan, Stari trg št. 20.

TRGOV. Z DEŽN. IN SOLNEN.

Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOVINE Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM.

Erjavec & Turk pri »zlati lopati«.
Valvazorjev trg št. 7.
Zalta & Zilič, Gosposvetska cesta 10. (Mar. Ter. cesta.)

ZALOGA POHISTVA.

F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta 17.

Akademik išče mesta hišnega učitelja oz. inštruktorja. Ponudbe na upravnistvo »Slovenca« pod šifro »Za siguran uspeh«.

Javna dražba pohištva! Dne 29. 10. t. l. ob 9. uri zjutraj se vrši pred Ravnateljstvom skladiščem tik belgijske vojašnice razpoda vsakovrstnega pohištva.

Išče se stanovanje z eno ali več sobami in s kuhinjo v Ljubljani. Lahko pa je tudi v periferiji mesta. Stanovanje je lahko tudi na dvoristu. Ponudbe na upravo pod št. 4386.

Tri nagrobne svetiljke so naprodaj pri kličavničarju I. Breskvar, Sv. Petra nasip 25.

Elegantna soba se odda distinguirani poštenim dami, katere ima stanovanjsko pravico. Ponudbe pod »soba 4369« na upravo lista.

Novi plateauvoz se odda. — Ponudbe pod »R. R.« na upravnistvo. 4370

Cvečilna in razna druga semena kupuje Josip Urbanč, trgovina s semeni, Ljubljana, Miklošičeva cesta 8.

Pozelo znižani ceni nova dvokolesa, plašč, šivalni stroji in vsakovrstni zračnice, gorilci itd. Sprejemajo se v popravilo kolesa in šivalni stroji pri Batfetu, Ljubljana, Stari trg št. 25.

Proda se za 100 hl praznih vinskih in alkoholnih, dobro ohranjenih, takoj rabnih

hrastovih sodov

Vprašati je pri: Rudolfu Kokalj, Ljubljana, Prešernova ulica 54/L.

Karbidne svetilke, namizne, viseče in za kolešarje, karbid in gorivce priporoča Iga. Volč, Ljubljana Sodna ulica št. 7.

Absolviran gimnazist

bivši računski podčastnik, v ruski, ujetništvu vodil korespondenco vjetnikov, pozneje nameščen kot instalater za celo telefonsko centralo in razne signalizacije, kot ključavničar v tovarni in na železnici, za kar ima spraveval od tovarne, več poleg slovenščine se nem., italij., ruski, češki, in srbo-hrvaški, ter sloven. in nem. stenografije. Išče primerne službe. More položiti 40.000 K ali več kavic. Ponudbe z navedbo plače na upravo lista pod »Ezeržlja 4379«.

»Kino Ideal« v Ljubljani sprejme pomožno

blagajničarko

Pogoj lepa pisava in izurjenost v računstvu. Prednost imajo one, ki so pri starših v Ljubljani. Pisemne ponudbe s pričetki poslati je na naslov Kino Ideal, Ljubljana.

ORGANIST,

ki bi bil obrednem poslovođa kmetijske zadruge, dobi službo v večji zupnici na Dolenjskem. Plača po dogovoru. Nastop takoj. Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod št. 4282.

Išče se učiteljica v zavod

Nastopi takoj; vse prosto; plača po dogovoru. Kje, pove upravnistvo »Slovenca« pod št. 4384.

OVES

ima poceni na prodaj Sever & komp, Ljubljana, Wolfova ul. 12

Iščem prodajalko

ki je tudi vešča knjigovodstva. Hrana in stanovanje v luči, plača po dogovoru. — Reflektantinja naj se obrnejo s potrebnimi izpričevati na tvrdko M. Berdajs, trgovinske s specijalnim blagom in semenjem v Mariboru.

Suhe gobe, fižol, laneno seme

kupuje tvrdka z deželinami in gozdinimi pridelki

Kmet & Komp., Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 8.

Izšla je
Družinska Pratika
za leto 1921

z bogato, jako zanimivo vsebino in mnogimi lepimi slikami.

Cena izvodu 5 kron, po pošti 50 vin. več.

Zahtevajte jo po vseh trgovinah in drugih. — Na debelo se naroča pri založnistvu Družinske Pratique v Ljubljani.

Razprodajalec znaten popust.

Amerikanski sladkor

v večjih množinah ima na razpolago

M. BERDAJS, veletrgovina, Maribor.

DANICA

krema za obutev

čisti, lika in konservira usnje.

PROIZVAJA:

»SLAVIA« tvornica kemičnih izdelkov d. d. ZAGREB ILICA 213.

Telefon 5-46. Brzjaviti: »CEMIA«.

Čirka dva vagona starega železa

se bode dne 4. novembra 1920 ob 2. uri popoldne na Dvoru (bivša železarna) železniška postaja Straža javnim dražbenim potom oddalo. Gozdarski urad Soteska, p. Straža, Dolenjsko.

Priporoča se

preoblikovalnica klobukov

za dame in gospode.

P. BARNONIČ, Ljubljana, Mesni trg 7.

»ZBIRAJTE ZA SKLAD SLOVENSKE LJUDSKE STRANKE«

G. ČADEŽ

irgovina klobukov, perila, čepic in drugo

na debelo

LJUBLJANA, Mestni trg.

Izdala konzorcij »Slovenca«.

Odgovorni urednik Mihael Meškerc v Ljubljani.

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani